

IZVJEŠTAJ O FINANSIRANJU IZBORNIH KAMPANJA

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023.

CRNA GORA 2023.

cistakampanja.me

Impresum

NAZIV:

IZVJEŠTAJ O FINANSIRANJU KAMPANJE
ZA IZBOR PREDsjedNIKA CRNE GORE 2023.

Izdavač:

Mreža za afirmaciju nevladinog sektora – MANS

UREDNIK I AUTOR:

Vanja Čalović Marković

Podrška:

Dejan Milovac
Marijana Subotić
Đovana Elezović
Milena Marinović
Boris Đerković
Aleksandar Grum

Štampa:

3M Makarije

SADRŽAJ

UVOD

05

SAŽETAK

06

1. PRIHODI

07

1.1. Struktura prihoda

09

1.2. Donacije i prilozi

10

2. TROŠKOVI

14

2.1. Struktura troškova

14

2.1.1. Troškovi reklama

16

2.1.1.1. Mediji

18

2.1.1.2. Bilbordi

21

2.1.1.3. Oglašavanje na društvenim mrežama

22

2.1.1.4. Najveći dobavljači po kandidatima

24

2.1.2. Troškovi izrade promotivnih materijala i spotova

27

2.1.2.1. Najveći dobavljači po kandidatima

31

2.1.3. Troškovi organizovanja skupova

33

2.1.4. Troškovi prevoza

34

2.1.5. Troškovi aktivista

35

2.1.6. Ostali troškovi

35

3. DUGOVI

37

3.1. Dugovi dobavljačima

38

UVOD

MANS je pratio finansiranje kampanje za predsjedničke izbore u Crnoj Gori održane 19. marta i 2. aprila 2023. godine, na kojima je učestvovalo sedam kandidata.

U toku izborne kampanje pratili smo aktivnosti svih kandidata i njihovih političkih partija i prikupljali informacije o njihovim promotivnim spotovima i materijalima, skupovima i drugim materijalima. Posebno smo pratili televizije sa nacionalnom frekvencijom i prikupljali podatke o oglašavanju svakog od kandidata. Skupljali smo i reklame iz štampanih medija, kao i informacije o reklamiranju na pojedinim društvenim mrežama.

Prikupljali smo i zvanične izvještaje kandidata o finansiranju izborne kampanje, analizirali ih i uporedili sa podacima do kojih smo došli monitoringom kako bi identifikovali skrivene troškove. Istraživali smo najveće dobavljače u kampanji i njihove veze sa kandidatima i njihovim političkim partijama.

Ovaj dokument sadrži analizu zvaničnih podataka o prihodima i rashodima u kampanji svakog predsjedničkog kandidata. On ukazuje na moguće skrivanje pojedinih troškova i pruža dokaze koji potvrđuju njihovo postojanje.

Detaljne informacije o zvaničnim prihodima i troškovima svih kandidata su dostupne na www.cistakampanja.me.

Izveštaj je sačinjen zahvaljujući finansijskoj podršci Nacionalne zadužbine za demokratiju, ali mišljenja i navodi iznijeti u njemu ne predstavljaju neophodno stavove donatora.

SAŽETAK

Na predsjedničkim izborima je učestvovalo sedam kandidata koji su prijavili **ukupne prihode od oko 1,4 miliona eura**. Skoro dvije trećine prijavljenih prihoda kandidati su dobili iz državnog budžeta.

Najviše sredstava je prikupio kandidat Milo Đukanović, preko pola miliona eura, a samo on je prijavio značajniji iznos donacija fizičkih lica. Jakov Milatović je prijavio prihode od preko 400 hiljada, Andrija Mandić oko 140 hiljada, a Aleksa Bečić nepunih 160 hiljada eura.

Nepravilnosti vezane za finansiranje kampanje uključuju:

- Kompanija koja je učestvovala na javnim nabavkama je donirala jednog kandidata,
- Jednog kandidata su donirale nevladine organizacije koje se finansiraju iz Srbije, ali su te donacije odbijene,
- Jednog kandidata su donirala lica koja su bila korisnici socijalne pomoći,
- Donacije koje su dva kandidata dala zajedničkom kandidatu u drugom krugu nisu evidentirane.

Ukupni prijavljeni **troškovi kampanje** svih predsjedničkih kandidata su bili **oko 2,1 milion eura**. Najviše je potrošio Mandić, preko 600 hiljada eura, dok su Bečić i Đukanović prijavili preko pola miliona. Milatović je prijavio troškove od oko 370 hiljada eura.

Pojedini kandidati su sakrili neke troškove kampanje:

- Dva kandidata su sakrila sve troškove oglašavanja na po jednoj televiziji,
- Jedan kandidat je sakrio sve, a drugi je prikazao manje troškove oglašavanja na društvenim mrežama,
- Jedan kandidat uopšte nije prijavio troškove izrade većeg broja promotivnih video spotova,
- Jedan kandidat nije prijavio dio reklamnog materijala korišćenog u kampanji,
- Jedan kandidat uopšte nije prijavio troškove iznajmljivanja opreme za skupove, iako je imao tri ekrana za projekcije,
- Ni jedan kandidat nije prijavio ni cent troškova telefona.

Mjesec dana nakon izbora, kandidati nisu platili oko milion eura troškova kampanja koje su prijavili. Najveći dug imaju Mandić, oko 470 hiljada eura, i Bečić, skoro 420 hiljada. Milatoviću je preostalo da plati oko 75 hiljada eura, a Đukanoviću oko 13 hiljada eura za zvanično prijavljene troškove kampanje.

Ni jedna institucija nije nadležna da prati da li kandidati plaćaju svoje dugove, a u prethodnom periodu neki značajni iznosi dugova nikada nisu plaćeni, već su predstavljali skrivene donacije. Zbog toga je ovako visok iznos dugova vrlo zabrinjavajući.

1. PRIHODI

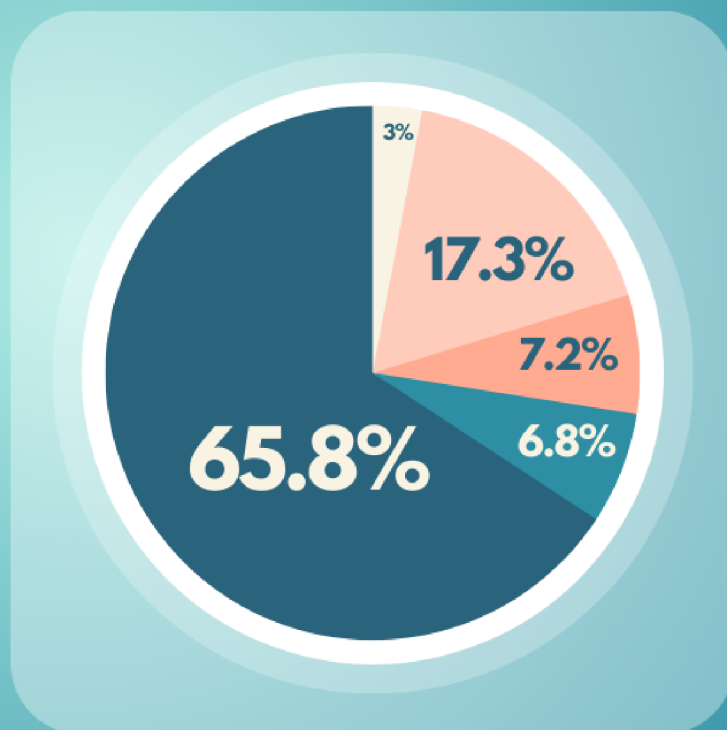
Na predsjedničkim izborima je učestvovalo sedam kandidata koji su prijavili ukupne prihode od oko 1,4 miliona eura.

Skoro dvije trećine ukupnih prihoda kandidati su dobili iz državnog budžeta, donacije fizičkih lica su činile oko 17%, donacije pravnih lica oko 10%, sopstvena sredstva oko 7%, a kredit oko 3%.

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023.

STRUKTURA PRIHODA

- BUDŽET**
Prihodi iz budžeta koje su dobili kandidati iznose ukupno **884.549 EUR.**
- SOPSTVENA SREDSTVA**
Prihodi predsjedničkih kandidata iz sopstvenih sredstava iznosili su **91.000 EUR.**
- DONACIJE PRAVNIH LICA**
Donacije pravnih lica su iznosile **96.595 EUR.**
- DONACIJE FIZIČKIH LICA**
Donacije fizičkih lica su iznosile **232.810 EUR.**
- KREDITI**
Prihodi obezbjeđeni iz kredita su iznosili **40.000 EUR.**

Najviše prihoda je prijavio kandidat Milo Đukanović, preko pola miliona eura, a zatim Jakov Milatović preko 400 hiljada. Na trećem mjestu je Aleksa Bečić sa nepunih 160 hiljada eura, pa Andrija Mandić koji je prijavio oko 140 hiljada eura. Kandidatkinja Draginja Vuksanović je prijavila nepunih 60 hiljada eura, Goran Danilović nepunih 40 hiljada, a Jovan Radulović 25 hiljada eura prihoda.

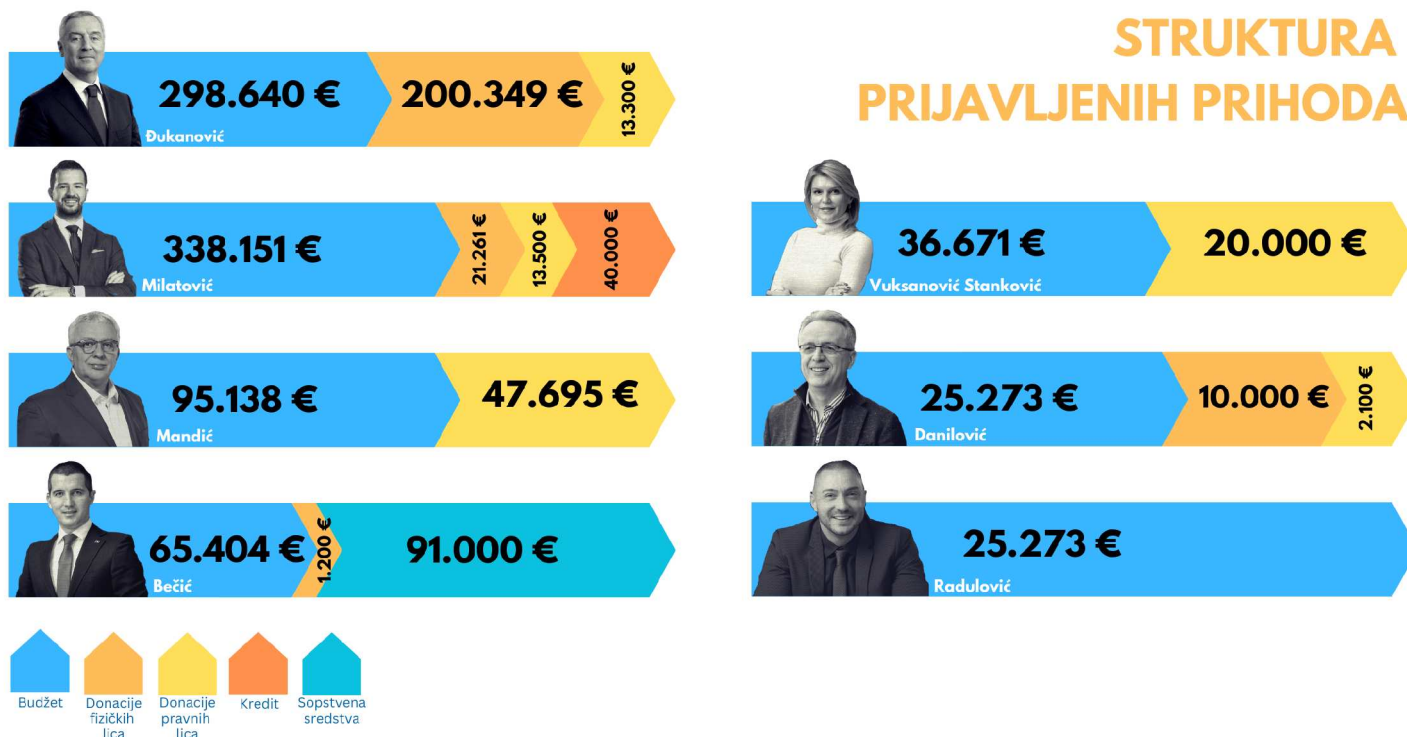

Prijavljeni prihodi u kampanji za predsjedničke izbore, po kandidatima

1.1. Struktura prihoda

Svim kandidatima budžetska sredstva čine dominantan izvor prihoda, osim Aleksi Bečiću, koji je prijavio da je skoro 60% sredstava za kampanju dobio od svoje političke partije, dok je Milo Đukanović prijavio značajnije donacije koje čine oko 40% ukupnih prihoda.

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023. STRUKTURA PRIJAVLJENIH PRIHODA

Budžetska sredstva čine preko 80% prihoda koje je Jakov Milatović prijavio, skoro 10% se odnosi na kratkoročni kredit od tri mjeseca kod Hipotekarne banke vrijedan oko 40 hiljada eura, oko 5% su donacije 27 fizičkih lica, a ostalo donacije pravnih lica, od kojih je najveća od njegove partije.

U slučaju Andrije Mandića, sredstva iz budžeta čine dvije trećine ukupnih prijavljenih prihoda. Ostalo se odnosi na donacije pravnih lica i to tri političke partije [1], dvije kompanije (Srpska kuća 20.000 i Mediteran Travel 6,7 hiljada), kao i dvije nevladine organizacije, koje su vraćene odlukom kandidata. [2]

Aleksa Bečić je prijavio da 40% ukupnih prihoda njegove kampanje čini budžet, a ostatak sopstvena sredstva njegove partije, dok su prijavljene donacije pet fizičkih lica veoma male.

U slučaju Draginje Vuksanović Stanković, budžetska sredstva čine oko 65% ukupnih prijavljenih prihoda, a ostalo se odnosi na donacije pravnih lica, konkretno njene političke partije u iznosu od 20 hiljada eura.

Sredstva iz budžeta čine skoro 70% ukupnih prijavljenih prihoda kandidata Gorana Danilovića, a ostatak se odnosi dominantno na donacije 10 fizičkih lica i jedne kompanije (Božur DOO).

Kandidat Jovan Radulović je prijavio samo prihode iz državnog budžeta.

[1] Demokratska narodna partija 10.000, Nova srpska demokratija 5.000 i Radnička partija 3.000 eura.

[2] U pitanju su donacije NVO Društvo za ravnopravnost i toleranciju i NVU Društvo za unapređenje političke i privredno ekonomske saradnje CG, Republike Srbije i Republike Srpske od po 20 hiljada eura.

1.2. Donacije i prilozi

Milo Đukanović je prikupio ukupno 213.649 eura dobrovoljnih priloga fizičkih i pravnih lica, manje nego 2018. godine, kada je na raspolaganju imao oko 250.000 eura priloga. [3] Dio novca za kampanju obezbijedila mu je sopstvena partija, imajući u vidu da je DPS uplatio 13.300 eura.

Ostatak su mu obezbijedile partijske kolege, bivši i sadašnji državni i lokalni funkcioneri, kao i podmladak partije, koji su uplaćivali donacije.

Đukanovića su donirali i pojedini funkcioneri partije koji su ranije primali socijalnu pomoć. U tom smislu ističu se Obrad Čantrić, Vukadin Božović i Dejan Ćorac, lokalni funkcioneri partije iz Berana, koji su od tamošnjeg Centra za socijalni rad dobijali socijalnu pomoć prije nekoliko godina, a onda novčano pomagali partiju, odnosno njenu kampanju. [4] Čantrić je i ovoga puta Đukanoviću uplatio 1.950, Božović 1.100, a Ćorac 600 eura. Svi oni uplatili su novac istog dana, 29.03.2023. godine.

Andrija Mandić je prikupio **47.695 eura**, i to isključivo od donacija **pravnih lica**. Njegovu kampanju pomogle su Demokratska narodna partija (DNP) sa 10.000 eura, Nova srpska demokratija (NSD) sa 5.000 eura i Radnička partija sa 3.000 eura.

Studija slučaja: Donacija Srpske kuće

Pored političkih partija, kampanju Mandića finansirala je i „**Srpska kuća**“ d.o.o. Podgorica sa 20.000 eura. Prema podacima sa sajta „Srpske kuće“ navodi se da je „ideju grupe istaknutih srpskih intelektualaca i javnih radnika da se formira jedna ovakva institucija podržao i tadašnji premijer Vlade Republike Srbije, Aleksandar Vučić“. Dodaje se da je donacijom srpske Vlade kupljen i opremljen poslovni prostor za društvo u centru Podgorice. [5] Među osnivačima ovog preduzeća, koje posluje kao društvo sa ograničenom odgovornošću, ima više funkcionera Demokratskog fronta i ljudi bliskih tom političkom pokretu.

Osim pobrojanih novčanih priloga, Mandić je prijavio da je dobio i četiri usluge u vrijednosti od skoro 10.000 eura, i to od kompanija „Mediteran Express“ i „Mediteran Travel“.

[3] Tačan iznos je 254.183,07 eura.

[4] Pogledati na: <https://www.mans.co.me/vatrogasci-pomogli-kampanju-dps-a-sa-16-000-eura/>;
<https://www.mans.co.me/donacije-gradana-ili-crni-fondovi/>; <https://www.mans.co.me/socijalni-slucajevi-finansirali-kampanju-dps-a/> .

[5] Pogledati na: <https://srpskakucacg.me/o-nama/> .

Studija slučaja: Donacije NVO finansiranih iz Srbije

Prema izvještajima o petnaestodnevnom priložima u kampanji, Mandić je dobio i po 20.000 eura od **Društva za ravnopravnost i toleranciju i NVU Društvo za unaprijeđenje političke, kulturne i privredno-ekonomske saradnje Crne Gore, Republike Srbije i Republike Srpske**, što je izričito zabranjeno Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, koji propisuje da NVO ne mogu finansirati političke subjekte i njihove kampanje. **Prema zvaničnom izvještaju, Mandić je te donacije odbio.**

Društvo za ravnopravnost i toleranciju se kod Agencije za elektronske medije Crne Gore vodi kao emiter opšteg televizijskog programa „Srpske TV“. [6] U posljednjih nekoliko godina, to nevladino udruženje dobijalo je novac i od Uprave za saradnju s dijasporom i Srbima u regionu Republike Srbije, i to za produkciju raznih TV serijala. [7] Ovo NVU dobijalo je novac i od Fonda za manjine Crne Gore, od koga je u periodu od 2009. do 2017. godine, dobilo iznos od preko 1,1 milion eura.

Nevladino udruženje Društvo za unaprijeđenje političke, kulturne i privredno-ekonomske saradnje Crne Gore, Republike Srbije i Republike Srpske, prema podacima iz Registra nevladinih organizacija Ministarstva javne uprave, osnovano je 2019. godine, od strane nekoliko fizičkih lica, od kojih je jedno Vladislav Bojović, bivši poslanik Demokratskog fronta u Skupštini Crne Gore, koji je i vršilac dužnosti generalnog direktora Direktorata za plaćanje Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Crne Gore. [8]

Prema javno dostupnim podacima sa sajta Uprave prihoda i carina, Društvo za unaprijeđenje političke, kulturne i privredno-ekonomske saradnje Crne Gore, Republike Srbije i Republike Srpske u 2022. godini ostvarilo je skroman promet, dok za Društvo za ravnopravnost i toleranciju još uvijek nisu objavljeni finansijski iskazi za prošlu godinu. [9]

[6] Pogledati na: <https://aemcg.org/wp-content/uploads/2022/11/02-1643-Upozorenje-Srpska-TV.pdf>.

[7] Pogledati na: <https://dijaspora.gov.rs/files/3/Odluka-region-2022.pdf>.

[8] Pogledati na:

<http://pvnovine.com/wp-content/uploads/2020/07/%C4%8Clanovima-Odbora-Parlamentarne-skup%C5%A1tine-Savjeta-Evrole.pdf>.

[9] Društvo za unaprijeđenje saradnje u 2022. ostvarilo minus od 7.325 eura (bilo bez prihoda), dok za Društvo za ravnopravnost i toleranciju nema objavljenog iskaza za 2022. U 2021. su ostvarili profit od 25 eura, uz veći promet.

Jakov Milatović je prikupio 34.761 euro donacija i priloga. Njemu su dominantno donirali članovi Pokreta, ali dobio je i uslugu od 1.000 eura od kompanije „Centroslavija“ [10], 200 eura od kompanije „Projektsilva“, kao i nenovčani prilog u vidu proizvoda od kompanije „Padrinomont“ iz Bara, u iznosu od 300 eura.

Studija slučaja: Donirala firma koja je učestvovala u javnim nabavkama

Kompanija „**Centroslavija**“ u posljednje dvije godine zaključila je ugovore o javnim nabavkama sa više lokalnih i državnih institucija, vrijedne oko pola miliona eura, što je shodno odredbama Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, diskvalifikovalo kao donatora kampanje Milatovića. Ipak, za razliku od Mandića koji je sporne donacije navodno odbio, u Izveštaju o troškovima kampanje Milatovića nezakonita donacija kompanije „Centroslavija“, u vidu usluge vrijedne 1.000 eura, uredno je zavedena i prijavljena ASK-u.

Najveću donaciju obezbijedila mu je sopstvena partija – Pokret Evropa sad, i to 12.000 eura, i to 30. marta, odnosno samo dva dana pred kraj izborne trke odnosno održavanja drugog kruga izbora.

Studija slučaja: Donacije drugih kandidata u drugom krugu

Kandidati Mandić i Bečić su u drugom krugu podržali Milatovića i plaćali zakup bilborda na kojima su pozivali građane da glasaju. Prema podacima DF-a, ta koalicija je Milatovića podržala sa 140 bilborda [11], dok podaci Demokrata kažu da su oni ustupili 160 bilborda. [12]

Milatović nije prijavio donacije od tih kandidata, niti njihovih partija. Na osnovu raspoloživih podataka u trenutku izrade izvještaja nije moguće utvrditi da li su Mandić i Bečić u svojim izvještajima prijavili troškove štampe i zakupa bilborda koji se odnose na drugi krug izbora i zajedničkog kandidata.

[10] Posebno problematizovati zbog ograničenja iz čl. 33, stav 5 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (zaključeni ugovori o javnoj nabavci).

[11] <https://www.standard.co.me/politika/df-predstavio-bilborde-podrske-da-pobijedimo-mila-djukanovica-glasamo-za-milatovica/> .

[12] <https://www.vijesti.me/vijesti/politika/650325/milatovica-guraju-i-rijecima-i-djelom> .

Slaven Radunovic
March 22 · 🌐

Od večeras će se sa više od 140 bilborda, koje smo koristili u kampanji Andrije Mandića, a za koje je DF produžio zakup, slati poruka članovima i simpatizerima DF-a, kao i ostalim građanima:
DA POBIJEDIMO MILA ĐUKANOVIĆA, GLASAMO MILATOVIĆA!

Ra Ra, Beba Vlahovic and 712 others · 36 comments · 73 shares

Aleksa Bečić
@BecicAleksa

I sa oko 160 bilborda jasno smo poručili - Uspječemo zajedno, časti mi!

8:19 pm · 24 Mar 2023 from Crna Gora · 32.6K Views

Izvodi sa društvenih mreža sa podacima o broju bilborda Demokratskog fronta i Demokrata na kojima su pozivali na glasanje za zajedničkog kandidata Milatovića u drugom krugu

Draginja Vuksanović Stanković je prijavila samo donacije svoje partije SDP od 5 i 15 hiljada eura.

Goran Danilović je prikupio 12.100 eura novčanih i nenovčanih priloga za svoju izbornu kampanju. Njega je podržalo devet funkcionera njegove partije, a i sam je dao donaciju. Svi su uplatili iznose od po 1.000 eura 13. i 14. marta 2023. godine, nekoliko dana pred održavanje prvog kruga izbora. [13] Osim novca, Danilović je prijavio i dobijenu uslugu od kompanije „Božur“ vrijednu oko dvije hiljade eura.

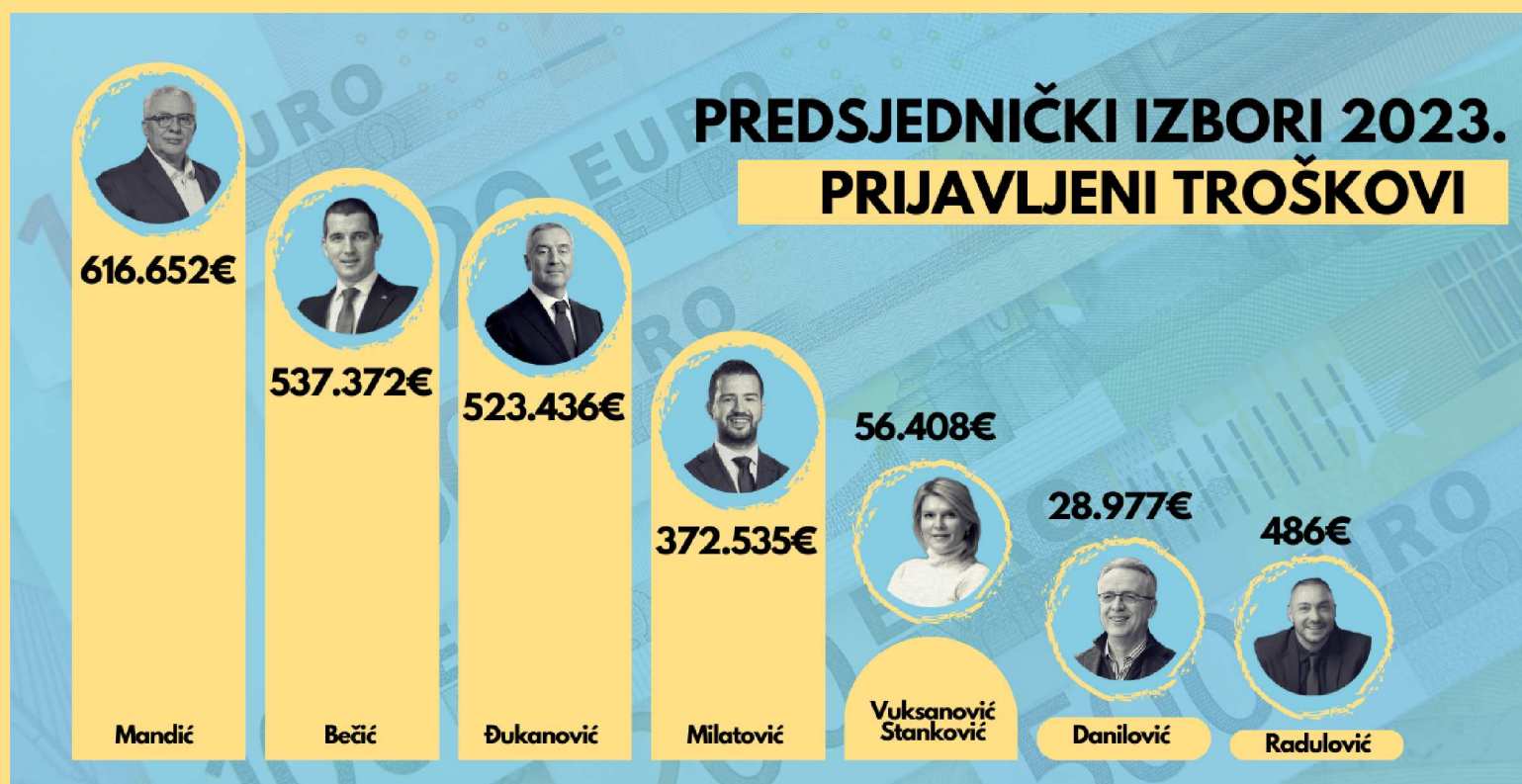
Aleksa Bečić je prikupio samo 1.200 eura. Njegovu kampanju je, iznosima od po par stotina eura, pomoglo pet funkcionera te partije – i to Dejan Kandić sa 100, Miroslav Doderović i Nikola Radojević sa po 250, i Ilija Pješčić i Dragan Tufegdžić sa po 300 eura.

[13] Pogledati na: <https://www.vijesti.me/vijesti/politika/582671/ujedinjena-crna-gora-izabrala-novi-opstinski-odbor-u-baru> .

2. TROŠKOVI

Ukupni prijavljeni troškovi kampanje svih predsjedničkih kandidata su bili oko 2,1 milion eura.

Najveće troškove je prijavio Mandić, preko 600 hiljada eura, dok su Bečić i Đukanović prijavili preko pola miliona. Milatović je prijavio troškove od oko 370 hiljada eura, Vuksanović Stanković nepunih 60 hiljada, Danilović skoro 30 hiljada eura, a Radulović nepunih 500 eura.

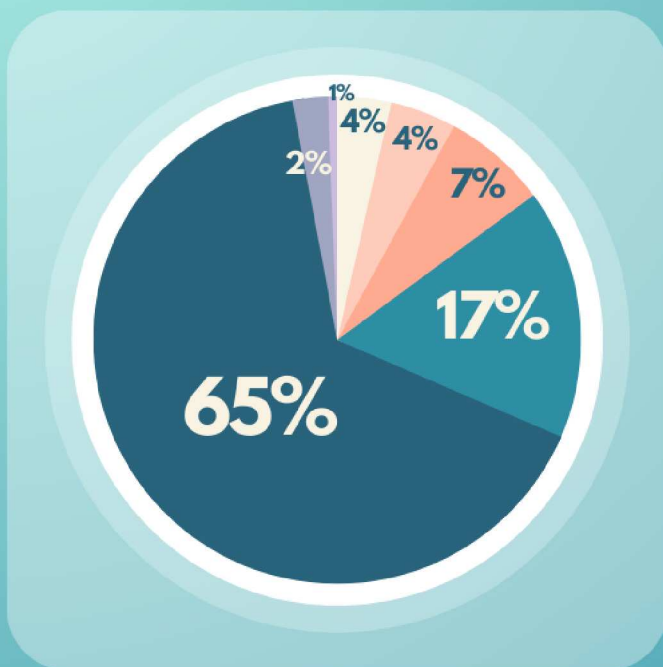

2.1. Struktura troškova

Dvije trećine ukupnih prijavljenih troškova svih kandidata se odnosi na reklamiranje, oko 17% se odnosi na troškove izrade spotova i promotivnih materijala, oko 7% je prijavljeno za organizaciju skupova, samo 4% su isplate aktivistima, a istraživanja javnog mnjenja oko 1% ukupnih troškova kampanje.

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023.

STRUKTURA TROŠKOVA

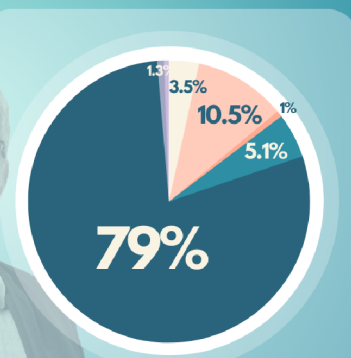
REKLAMIRANJE	1.400.012 EUR
IZRADA MATERIJALA I SPOTOVA	354.758 EUR
SKUPOVI I PROMOCIJE	148.128 EUR
AKTIVISTI	93.711 EUR
OSTALO	76.116 EUR
PREVOZ	50.220 EUR
ISTRAŽIVANJA	12.920 EUR

Skoro 80% zvaničnih troškova kandidata Mandića se odnosi na reklamiranje, a oko 75% prijavljenih troškova kandidata Danilovića. Učešće troškova reklame u ukupnih prijavljenim troškovima Milatovića su oko 65%, a Đukanovića i Bečića po skoro 60%, odnosno oko 50% u slučaju kandidatkinje Vuksanović Stanković. Kandidat Radulović nije prijavio troškove reklame.

ANDRIJA MANDIĆ - STRUKTURA TROŠKOVA

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023.

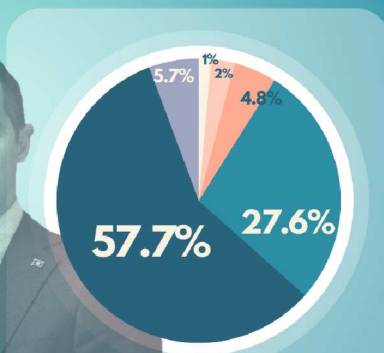
REKLAMIRANJE	486.228 EUR
IZRADA MATERIJALA I SPOTOVA	31.581 EUR
SKUPOVI I PROMOCIJE	4.272 EUR
AKTIVISTI	65.000 EUR
OSTALO	21.276 EUR
PREVOZ	4.795 EUR
ISTRAŽIVANJA	3.500 EUR

ALEKSA BEČIĆ - STRUKTURA TROŠKOVA

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023.

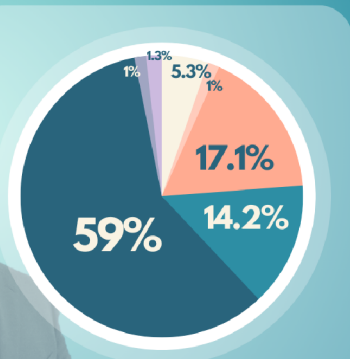
REKLAMIRANJE	310.247 EUR
IZRADA MATERIJALA I SPOTOVA	148.569 EUR
SKUPOVI I PROMOCIJE	26.059 EUR
AKTIVISTI	14.530 EUR
OSTALO	7.462 EUR
PREVOZ	30.504 EUR
ISTRAŽIVANJA	0 EUR

MILO ĐUKANOVIĆ - STRUKTURA TROŠKOVA

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023.

- REKLAMIRANJE
308.222 EUR
- IZRADA MATERIJALA I SPOTOVA
74.481 EUR
- SKUPOVI I PROMOCIJE
89.599 EUR
- AKTIVISTI
7.031 EUR
- OSTALO
27.763 EUR
- PREVOZ
6.921 EUR
- ISTRAŽIVANJA
9.420 EUR

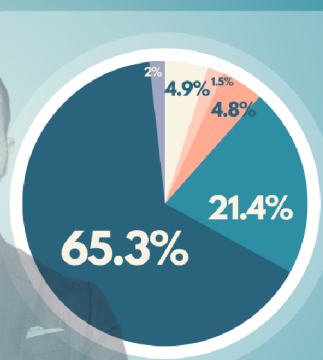

Kandidati Đukanović i Vuksanović Stanković imaju veći udio troškova skupova u ukupnim troškovima nego drugi kandidati, dok su troškovi Mandića nesrazmjerno mali, a takav je slučaj i sa njegovim troškovima izrade promotivnih materijala i spotova.

JAKOV MILATOVIĆ - STRUKTURA TROŠKOVA

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023.

- REKLAMIRANJE
243.110 EUR
- IZRADA MATERIJALA I SPOTOVA
79.883 EUR
- SKUPOVI I PROMOCIJE
17.810 EUR
- AKTIVISTI
7.000 EUR
- OSTALO
18.133 EUR
- PREVOZ
6.600 EUR
- ISTRAŽIVANJA
0 EUR

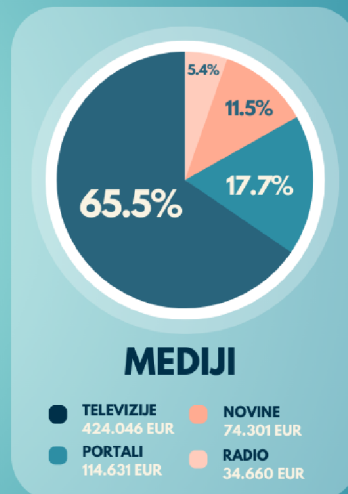
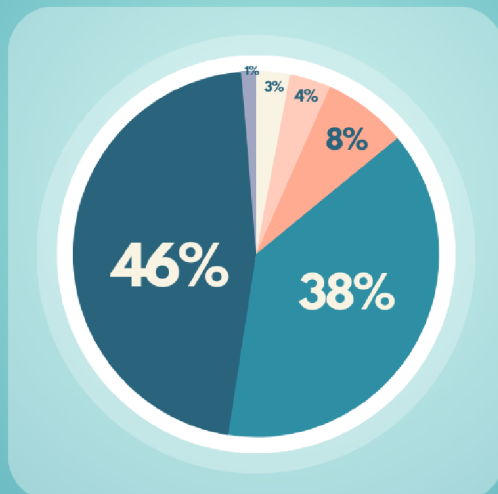
2.1.1. Troškovi reklama

Skoro pola troškova reklama se odnosi na oglašavanje u medijima, nešto više od trećine prijavljenih troškova su bilbordi, a samo oko 8% su reklame na društvenim mrežama.

TROŠKOVI REKLAMIRANJA

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023.

- MEDIJI
647.638 EUR
- BILBORDI
537.555 EUR
- DRUŠTVENE MREŽE
104.015 EUR
- USLUGE POŠTE
50.838 EUR
- SMS PORUKE
41.850 EUR
- OSTALO
18.115 EUR

Najveće prijavljene troškove reklame je imao kandidat Andrija Mandić, preko 486 hiljada eura, od čega se oko 230 hiljada eura odnosi na reklame u medijima, preko 170 hiljada eura na bilborde, nepunih 20 hiljada na oglašavanje na društvenim mrežama. Preko 60 hiljada se odnosi na druge oblike reklame, dominantno troškove distribucije promotivnog materijala preko državne kompanije Pošta Crne Gore.

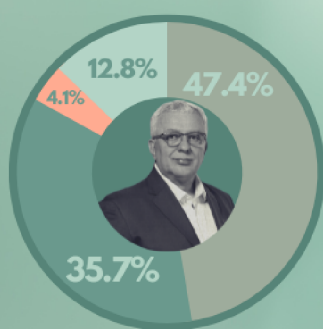
Bečić je za reklamu takođe potrošio preko 310 hiljada eura, od čega se 160 hiljada odnosi na bilborde, a na reklame na televiziji oko 106 hiljada. Reklame na društvenim mrežama su nepunih 17 hiljada eura, a skoro 27 hiljada je potrošeno na ostale oblike reklamiranja, uglavnom SMS poruke.

Đukanović je prijavio skoro 310 hiljada eura troškova reklame, od čega se oko 150 hiljada odnosi na reklamiranje u medijima, skoro 120 hiljada na bilborde, nepunih 20 hiljada za oglase na društvenim mrežama i oko 20 hiljada za druge oblike reklame, i to SMS poruke.

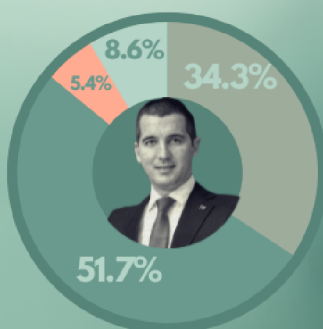
Milatović je prijavio preko 240 hiljada eura troškova reklame, od čega se 135 hiljada odnosi na oglašavanje u medijima, preko 65 hiljada na bilborde i preko 40 hiljada eura za reklame na društvenim mrežama.

STRUKTURA TROŠKOVA REKLAME

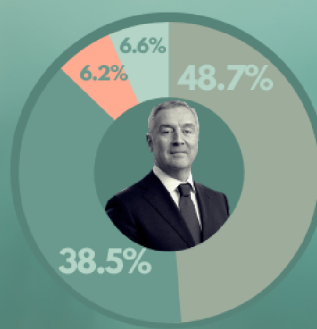
PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023.

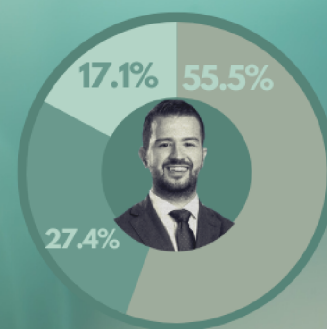
ANDRIJA MANDIĆ je najveći iznos potrošio na reklame u medijima i to **230.251 EUR** ili **47.4%**

ALEKSA BEČIĆ je najviše potrošio na zakup bilborda i to **160.417 EUR** ili **51.7%**

MILO ĐUKANOVIĆ je najviše novca potrošio na reklamiranje u medijima i to **150.006 EUR** ili **48.7%**.

JAKOV MILATOVIĆ je najviše novca izdvojio za reklamiranje u medijima i to **134.932 EUR** ili **55.5%**

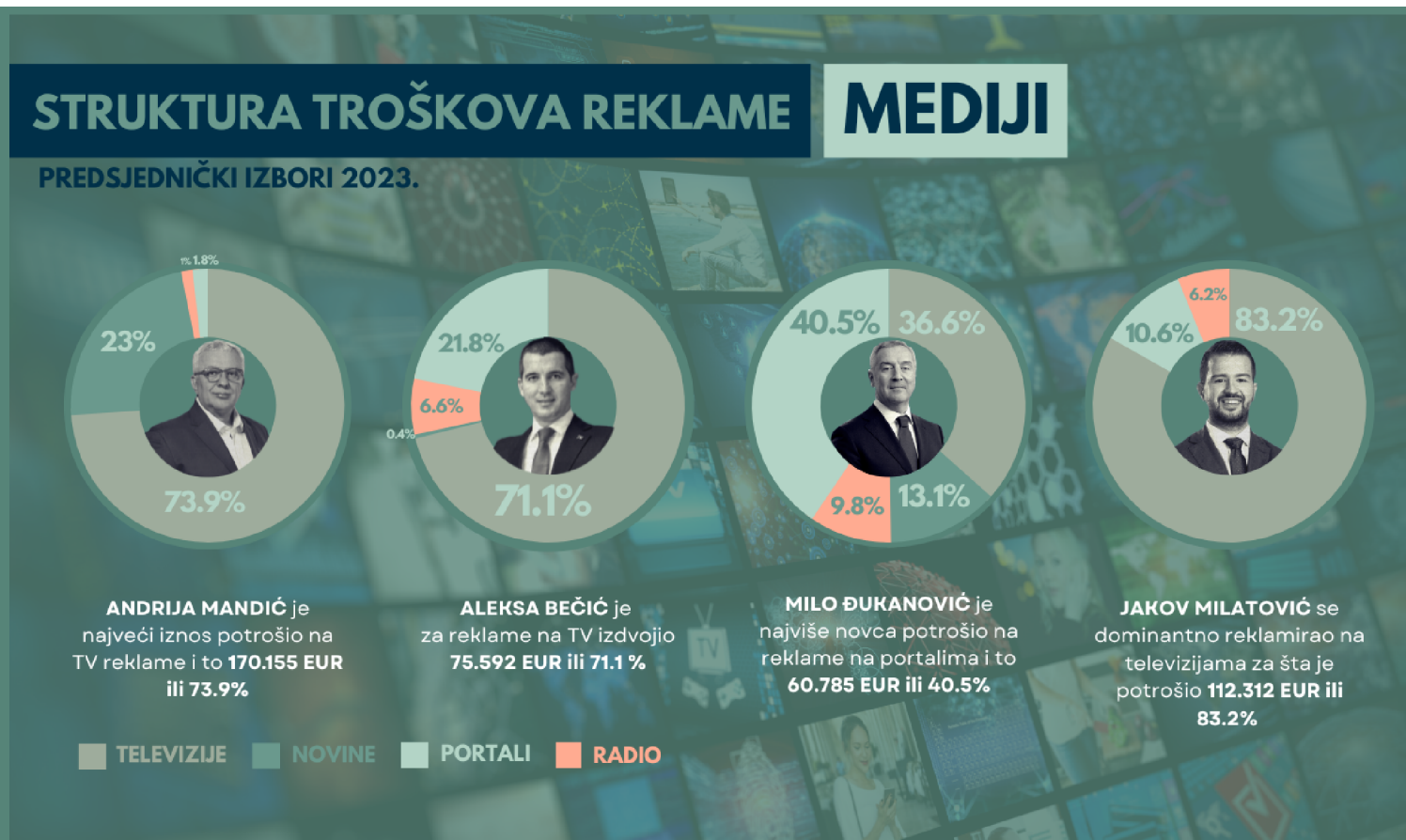
■ MEDIJI ■ BILBORDI ■ DRUŠTVENE MREŽE ■ OSTALO

Vuksanović Stanković je prijavila preko 30 hiljada troškova reklame, od čega se 13 hiljada odnosi na medije, skoro 11 hiljada za bilborde, preko 6 hiljada za društvene mreže.

Danilović je prijavio da je za reklame potrošio oko 21 hiljadu eura, od čega skoro 13 hiljada u medijima, 7,5 hiljada za bilborde, i još oko hiljadu eura za druge oblike reklame koji nisu precizirani u izvještaju.

2.1.1.1. Mediji

Najveći dio troškova reklamiranja u medijima se odnosi na televizije, oko 425 hiljada eura, znatno manje je utrošeno za reklame na portalima - oko 115 hiljada, na oglase u novinama je potrošeno oko 75 hiljada, a oko 35 hiljada za oglašavanje na radiju.

Mandić je prijavio preko 230 hiljada eura troškova reklamiranja u medijima, a skoro 75% se odnosi na televizije. Đukanović je naveo troškove od oko 150 hiljada, najviše za portale, preko 60 hiljada, pa za televizije oko 55 hiljada.

U izvještaju Milatovića se navode troškovi od oko 135 hiljada, dominantno vezane za reklame na TV-u. Bečić prijavljuje preko 100 hiljada, uglavnom za oglašavanje na televizijama, četvrtina troškova se odnosi na portale, dok su reklame na radiju, a posebno u novinama bile skromne.

Vuksanović Stanković, kao i Danilović prijavljuju po oko 13 hiljada, koje su podijelili između televizijskih i reklama na portalima, dok Radulović nije prijavio ovu vrstu troškova.

Priložena tabela pokazuje na kojim televizijama su kandidati imali plaćene reklame, prema podacima Agencije za elektronske medije. [14]

[14] <https://aemcg.org/wp-content/uploads/2023/04/Konacni-izvjestaj-o-medijskom-predstavljanju-tokom-kampanje-za-predsjednicke-izbore.pdf>

Televizija / kandidat	Mandić	Milatović	Bečić	Đukanović	Danilović	Vuksanović Stanković
TV Vijesti						
Pink Media M						
AST DOO (Prva TV)						
NOVA M						
Lipa media (TV E)						
A Plus Media Group						
BOIN TUZI						
RT MIR I TEUTA						
RTV Herceg Novi						
RTV Pljevlja						
RTV Budva						
LJE RTR doo (TV Rožaje)						
RTV Cetinje						
TV Adria						

Studija slučaja: Skriveno oglašavanje na TV Adria i TV Pljevlja

Kandidat Andrija Mandić uopšte nije prijavio troškove oglašavanja na TV Adria. To pokazuju podaci našeg monitoringa i potvrđuju podaci Agencije za elektronske medije koja navodi da je Mandić imao preko 4,5 hiljade sekundi plaćenog marketinga na TV Adria.

Isto tako, monitoringom smo utvrdili i da kandidat Aleksa Bečić nije prijavio troškove oglašavanja na TV Pljevlja. Da su isti nesporno postojali potvrđuju takođe i podaci AEM-a u kojima se navodi da je Bečić na pomenutoj TV imao preko dvije hiljade sekundi plaćenog marketinga.

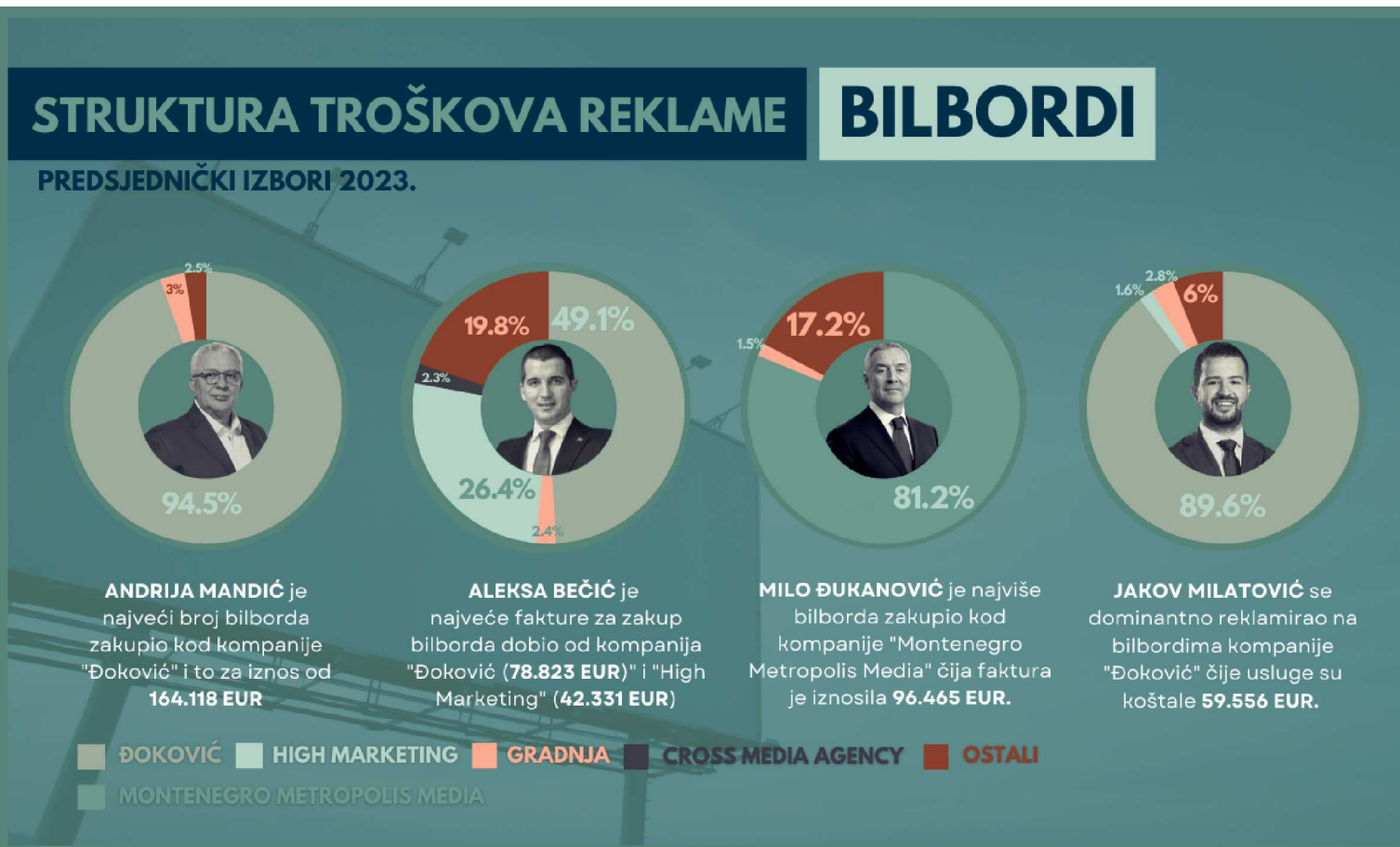
MANS je ovim povodom protiv oba kandidata podnio prijave Agenciji sa sprječavanje korupcije, ali do zaključenja ovog izvještaja ta institucija nije donijela odluku.

	Besplatno	Plaćeno	UKUPNO
TV Budva			
Andrija Mandić	8.974		8.974
Milo Đukanović	4.071		4.071
Jakov Milatović	5.925		5.925
Aleksa Bečić	8.264	1.901	10.165
Draginja Vuksanović Stanković	1.620		1.620
Goran Danilović	5.409		5.409
TV Budva Total	34.263	1.901	36.164
TV Nikšić			
Andrija Mandić	5.048		5.048
Milo Đukanović	4.592		4.592
Jakov Milatović	3.491		3.491
Aleksa Bečić	8.900		8.900
Draginja Vuksanović Stanković	5.534		5.534
Goran Danilović	4.245		4.245
Jovan Radulović	1.083		1.083
TV Nikšić Total	32.893		32.893
TV Adria			
Andrija Mandić	19.196	4.581	23.777
Milo Đukanović	7.924		7.924
Jakov Milatović	9.463		9.463
Aleksa Bečić	11.549		11.549
Draginja Vuksanović Stanković	356		356
Goran Danilović	15.531		15.531
Jovan Radulović	139		139
TV Adria Total	64.158	4.581	68.739
TV Pljevlja			
Andrija Mandić	2.281	5.215	7.496
Milo Đukanović	8.622		8.622
Jakov Milatović	8.505		8.505
Aleksa Bečić	5.757	2.134	7.891
Draginja Vuksanović Stanković	776		776
Goran Danilović	5.551		5.551
Jovan Radulović	671		671
TV Pljevlja Total	32.163	7.349	39.512
TV 7			
Andrija Mandić	310		310
Milo Đukanović	4.757		4.757
Jakov Milatović	775		775
Aleksa Bečić	349		349
Draginja Vuksanović Stanković	947		947
Goran Danilović	65		65
Jovan Radulović	86		86
TV 7 Total	7.289		7.289

2.1.1.2. Bilbordi

Za reklame na bilbordima je utrošeno skoro 540 hiljada eura, a preko 60% svih prijavljenih troškova se odnosi na kompaniju „Đoković“ čije usluge, vrijedne skoro 300 hiljada eura, je koristilo četvero kandidata.

Najveće troškove oglašavanja na bilbodima prijavio je Mandić, skoro 175 hiljada eura, na drugom mjestu je Bečić sa 160 hiljada troškova, na trećem je Đukanović sa skoro 120 hiljada eura, pa Milatović sa nepunih 70 hiljada eura za bilborde.

Vuksanović Stanković je navela troškove od oko 10 hiljada, a bilborde je takođe uzimala samo od Đokovića. Danilović je prijavio 7,5 hiljada i sve je iznajmljivao od Cross media agency.

2.1.1.3. Oglašavanje na društvenim mrežama

Prema dostupnim podacima iz izvještaja kandidati su prijavili troškove reklame na društvenim mrežama u ukupnom iznosu od oko 100 hiljada eura.

Najveći dio prijavljenih troškova oglašavanja na društvenim mrežama se odnosi na agencije koje pružaju usluge reklamiranja i to 45%, na reklame na Googlu koje su plaćene direktno otpada 40%, a na Facebook 15%.

Milatović je prijavio preko 40 hiljada, dvostruko više od Đukanovića i Mandića koji su naveli da su za reklame na društvenim mrežama potrošili po nepunih 20 hiljada eura. Bečić je prijavio troškove od nepunih 17 hiljada, a Vuksanović Stanković preko 6 hiljada. Danilović i Radulović nisu prijavili da su plaćali oglase na društvenim mrežama.

Podaci o reklamiranju putem Google-a nisu javno dostupni, već samo informacije o oglašavanju na Facebook-u pa nije moguće utvrditi da li su prijavljeni realni troškovi, jer je većina kandidata iskazivala ove troškove u ukupnom iznosu.

Studija slučaja: Skriveni troškovi reklamiranja na Facebook-u

Aleksa Bečić je prijavio oko 9 hiljada troškova reklame na Facebooku, a prema podacima te društvene mreže, u periodu od 20. februara do 21. marta, potrošeno je preko 11 hiljada eura za reklamiranje stranice Aleksa Bečić - Demokrate - Demokratska Crna Gora.

Goran Danilović uopšte nije prijavio troškove oglašavanja na društvenoj mreži Facebook. Podaci te društvene mreže [15] pokazuju da je u periodu od 19. februara do 20. marta Ujedinjena Crna Gora, partija Gorana Danilovića, utrošila skoro 2.000 eura za plaćene oglase koji su ga promovisali kao kandidata na predsjedničkim izborima.

The screenshot shows a grid of Facebook advertisements. Each ad card includes a thumbnail image, a headline, and key performance indicators (KPIs) such as 'Estimated Audience Size' (100K - 500K), 'Amount spent' (€100), and 'Impressions' (40K - 50K). The ads are categorized as 'Inactive' and are dated between March 9 and March 13, 2023. The content of the ads appears to be political in nature, related to the 2023 elections in Montenegro.

About the ad

Ujedinjena Crna Gora - Zvanična stranica
Sponsored · Paid for by Ujedinjena Crna Gora - Zvanična stranica
ID: 1284454472416716

ПРЕДСЈЕДНИК ДАНИЛОВИЋ
ПЛАСАЈ ДА СВАНЕ!
БРОЈ 5!

About the disclaimer

When an advertiser categorizes their ad as being about social issues, elections or politics, they are required to disclose who paid for the ad. [Learn more](#)

Information from the advertiser

Data behind the ad

Inactive
Mar 9, 2023 - Mar 11, 2023
ID: 1284454472416716

Estimated Audience Size
Estimated Audience Size generally estimates how many Accounts Center accounts meet the targeting and ad placement criteria that advertisers select while creating an ad. [See more](#)

Estimated Audience Size
100K - 500K Accounts Center accounts

Amount spent
The estimated total amount of money spent on an ad during its schedule. [Learn more](#)

Amount spent
<€100 (EUR)

Impressions
The number of times an ad was on a screen. May include multiple views by the same people. [Learn more](#)

Impressions
35K - 40K

Izvod sa društvene mreže Facebook sa podacima o reklamama Ujedinjene Crne Gore kojim se poziva na glasanje za Danilovića na izborima za Predsjednika Crne Gore

[15] [https://www.facebook.com/ads/library/?active_status=all&ad_type=political_and_issue_ads&country=ME&view_all_page_id=1437529949875716&sort_data\[direction\]=desc&sort_data\[mode\]=relevancy_monthly_grouped&search_type=page&media_type=all](https://www.facebook.com/ads/library/?active_status=all&ad_type=political_and_issue_ads&country=ME&view_all_page_id=1437529949875716&sort_data[direction]=desc&sort_data[mode]=relevancy_monthly_grouped&search_type=page&media_type=all)

2.1.1.4. Najveći dobavljači po kandidatima

Najveći dobavljač za reklamiranje je DOO „**Đoković**“ koja je pružala usluge iznajmljivanja bilborda za četiri kandidata, vrijedne ukupno preko 313 hiljada eura. Ta firma je najviše usluga pružila Andriji Mandiću, u vrijednosti od skoro 165 hiljada eura, pa Bečiću za skoro 80 hiljada, Milatoviću za skoro 60 hiljada i Vuksanović Stanković za nepunih 11 hiljada eura.

Ova kompanija je u vlasništvu Velimira Đokovića, predsjednika Skupštine opštine Danilovgrad, koji je **član Glavnog i Izvršnog odbora Nove srpske demokratije** i predsjednik opštinskog odbora te partije u Danilovgradu. [16] Ta firma je posao sa bilbordima počela da razvija 2016. godine, kada je zahvaljujući poslovanju sa Novom na parlamentarnim izborima došlo do naglog rasta prihoda od prodaje, ali su ostala i značajna nenaplaćena potraživanja. [17] Kasnije je **poslovanje te firme direktno zavisilo od termina održavanja izbora**, u godinama kada nije iznajmljivala bilborde političkoj partiji njenog vlasnika, prihodi su bili višestruko manji nego u izbornim godinama. Na predsjedničkim izborima ova kompanija je iznajmila na stotine bilborda, a na njenom sajtu postoji samo pet lokacija koje reklamiraju kao ponudu. [18]

Na drugom mjestu su Vijesti koje su pružile usluge vrijedne preko 280 hiljada eura. Vijesti uključuju televiziju, novinu i portal, koji su inače podijeljeni u dvije kompanije, ali politički subjekti kumulativno iskazuju te troškove. Najviše usluga Vijesti su pružile Milatoviću, preko 110 hiljada eura, Mandiću oko 105 hiljada, Bečiću nepunih 47 hiljada, Daniloviću skoro 12 i Vuksanović Stanković oko 6,5 hiljada.

Na trećem mjestu je **Montenegro Metropolis Media** koja je za 96 hiljada eura iznajmljivala bilborde Đukanoviću i nije poslovala sa drugim predsjedničkim kandidatima. Ta firma je u vlasništvu porodice Kovač, koja je suvlasnik male hidroelektrane Vrbnica. Do 2020. vlasništvo nad firmom je bilo sakriveno iza dvije kiparske kompanije u vlasništvu Kovača.

Na četvrtom mjestu je **Pink Media M** koja prodaje oglase za televiziju Pink M sa sjedištem u Srbiji, sa oko 90 hiljada. Od toga se oko 60 hiljada odnosi na reklamiranje Mandića, a preko 30 hiljada na Bečića.

Na petom je **High Marketing** sa preko 50 hiljada, koja je iznajmljivala bilborde Bečiću za oko 42 hiljade eura, a preostale usluge, koje nisu preciznije opisane, je pružala Mandiću. U pitanju je reklamna agencija iz Budve koja je ranije donirala koaliciju na čijem čelu je bila Bečićeva partija. [19]

[16] <https://www.danilovgrad.me/me/clanovi/velimir-dokovic> .

[17] MANS: Sprovođenje Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja (2016 - 2018.), Studija slučaja 8: Zakup bilborda preko povezane kompanije, <https://www.mans.co.me/wp-content/uploads/2019/04/FPP.pdf> .

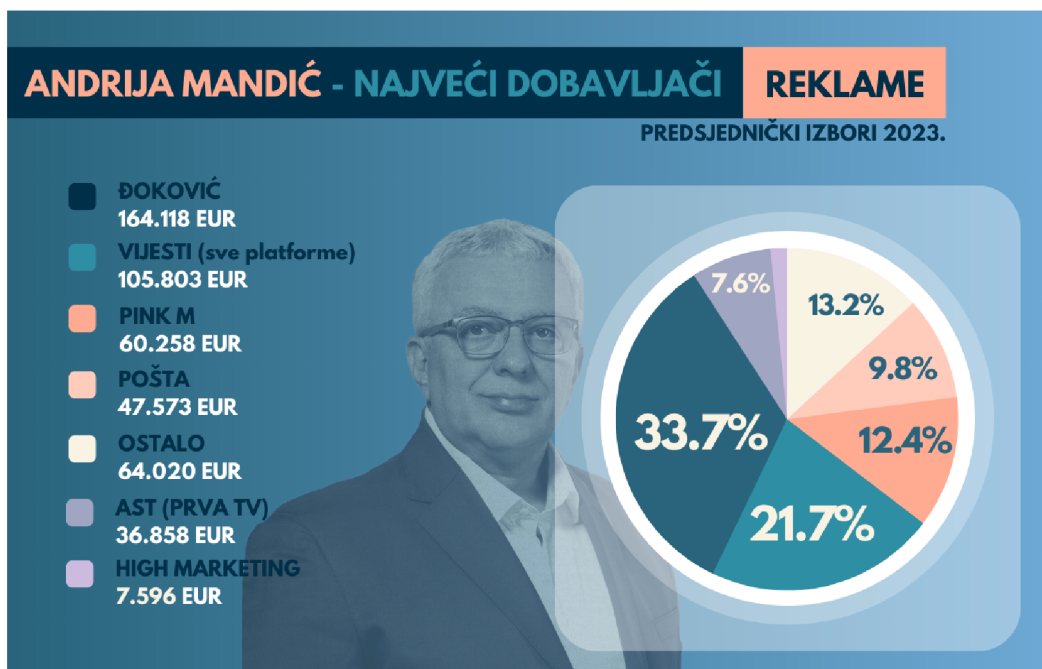
[18] <https://www.djokovicdoo.com/bilbordi/> .

[19] U kampanji za parlamentarne izbore 2020., za koaliciju “Mir je naša nacija” je registrovan nenovčani prilog (za usluge) od preduzeća High Marketing, u vrijednosti 2.541 euro. Preduzeće je registrovano u Podgorici, a vlasnik je Jovan Čulafić, pokazuju podaci Centralnog registra privrednih subjekata.

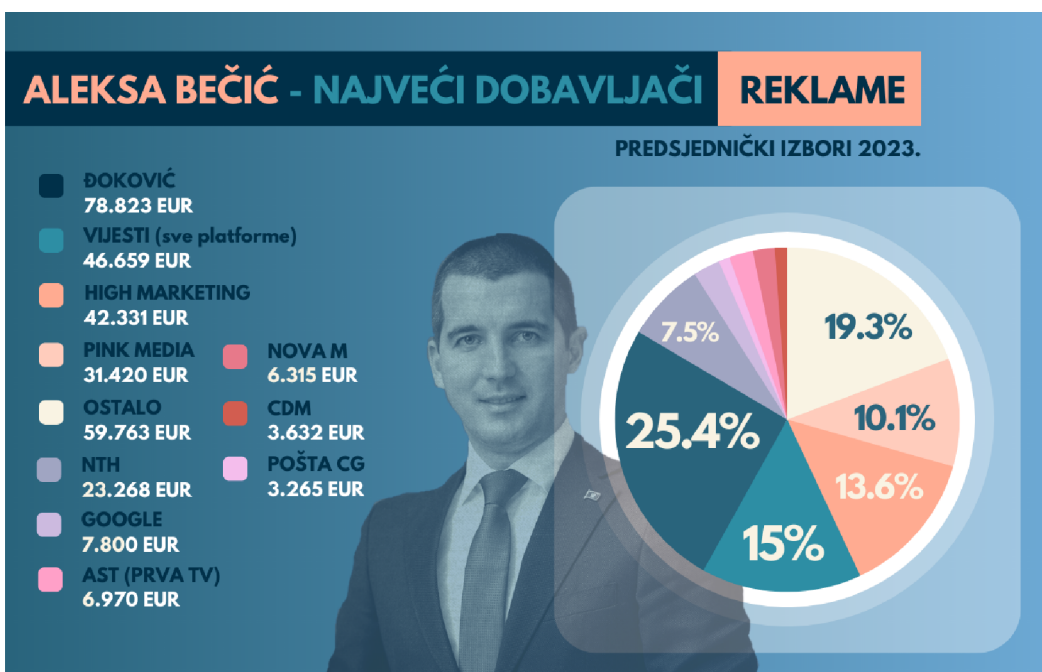
Državna kompanija, Pošta Crne Gore, je na šestom mjestu sa oko 50 hiljada koji se uglavnom odnose na distribuciju materijala za Mandića – preko 47 hiljada eura, a ostatak se odnosi na Bečića.

Dodatno, kompanija Infiniti marketing koju je Đukanović angažovao za posredovanje u kupovini reklama na društvenim mrežama, vrijednih oko 19 hiljada eura, je vlasništvo Andrije Četkovića, bivšeg člana Savjeta mladih DPS-a.

Pregled po kandidatima pokazuje da su najveći dobavljači Mandića bili kompanija Đoković, Vijesti, Pink Media M, Pošta i Prva TV.

Najveći dobavljači Bečića su bili takođe Đoković i Vijesti, a zatim High Marketing, Pink Media M, i Nth, kompanija iz Beograda koja pruža usluge masovnog slanja SMS poruka. [20]

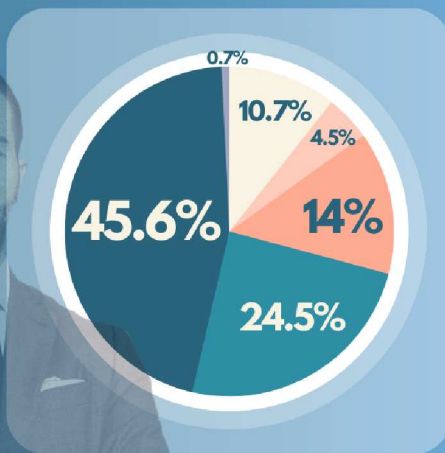
[20] <http://www.nth-media.me/> .

JAKOV MILATOVIĆ - NAJVEĆI DOBAVLJAČI

REKLAME

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023.

■	VJESTI (sve platforme)	110.898 EUR
■	ĐOKOVIĆ	59.556 EUR
■	GOOGLE	34.013 EUR
■	CDM	10.891 EUR
■	OSTALO	25.901 EUR
■	HIGH MARKETING	1.851 EUR

I Milatoviću su najveći dobavljači bile Vijesti i Đoković, pa Google kome je direktno plaćao usluge i CDM, kompanija koja je vlasnik istoimenog portala.

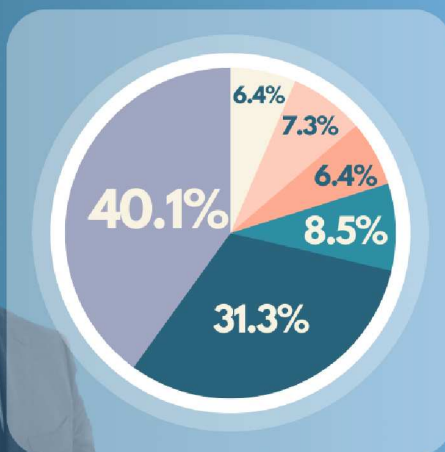
I Vuksanović Stanković su najveći dobavljači bile Vijesti i Đoković, pa CDM i Nova Pobjeda. Danilovićev najveći dobavljač su bile takođe Vijesti.

MILO ĐUKANOVIĆ - NAJVEĆI DOBAVLJAČI

REKLAME

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023.

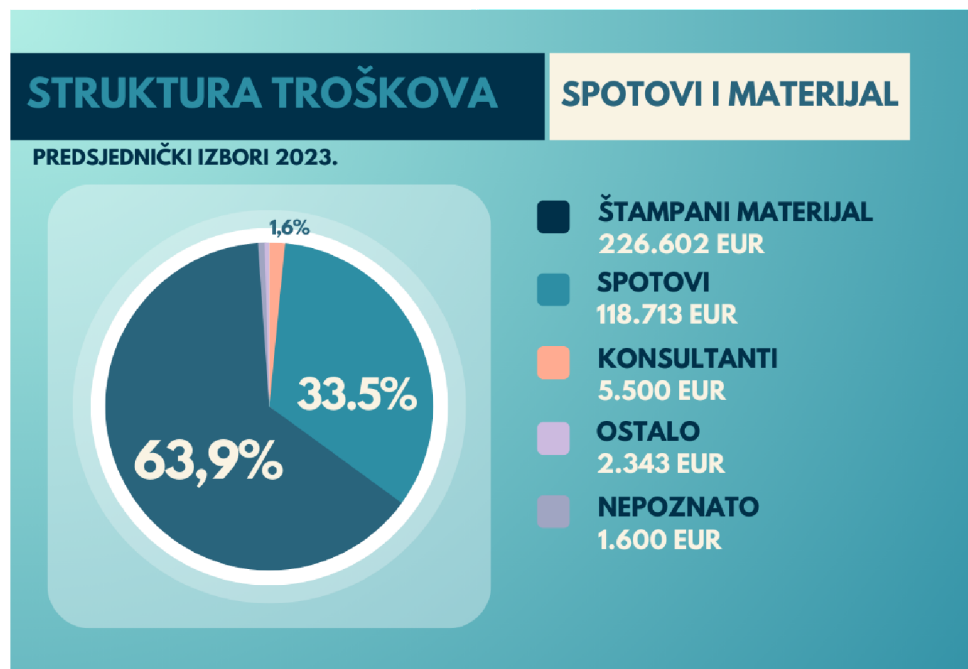
■	MONTENEGRO METROPOLIS MEDIA	96.465 EUR
■	CDM	26.233 EUR
■	NOVA M	19.713 EUR
■	LIPA MEDIA (TV E)	22.591 EUR
■	NOVA POBJEDA	19.723 EUR
■	OSTALO	123.498 EUR

Samo se Đukanović nije reklamirao ni u Vijestima ni preko Đokovića. Njegovi najveći dobavljači su Montenegro Metropolis Media, CDM, Lipa media, odnosno firma koja je vlasnik televizije TV E, Nova Pobjeda i televizija Nova M.

2.1.2. Troškovi izrade promotivnih materijala i spotova

Ukupni prijavljeni troškovi izrade promotivnih materijala i spotova su oko 355 hiljada eura, od čega se skoro dvije trećine ili oko 226 hiljada eura odnosi na izradu štampanih promotivnih materijala, a nepunih 120 hiljada na izradu promotivnih spotova. Za konsalting su prijavljeni troškovi od samo 5,5 hiljada i to od strane samo jednog kandidata, Alekse Bečića.

Najveće troškove izrade promotivnih materijala i spotova je prijavio Aleksa Bečić, skoro 150 hiljada eura, Milatović je prijavio oko 80 hiljada, Đukanović nepunih 75 hiljada, Mandić oko 30 hiljada, Vuksanović Stanković oko 15, Danilović oko 5 hiljada, a Radulović nepunih 500 eura.

Samo kandidat Milatović je imao nešto veće troškove izrade spotova od izrade štampanog materijala.

Troškovi izrade video spotova su nesrazmjerno niski kod kandidata Đukanovića, dok ih Mandić uopšte nije prijavio, iako su nesporno postojali.

Studija slučaja: Skriveni troškovi izrade video spotova

Kandidat Mandić je imao najmanje 15 različitih video spotova, od kojih su neki bili urađeni sa profesionalnom opremom, snimani na više lokacija, a uključivali su i statiste.

Dodatno, jedan od spotova tog kandidata promovirao je projekte državne Elektroprivrede u čijem odboru direktora su kadrovi Mandićeve partije.

MANS je podnio prijavu ASK-u zbog skrivanja troškova izrade spotova, ali ta institucija nije odlučivala do zaključivanja ovog izvještaja.

Dodatno, podnijeli smo i prijavu protiv Elektroprivrede, ali je Agencija za sprječavanje korupcije navela da državnim firmama nije zabranjeno plaćeno reklamiranje koje favorizuje političke subjekte u toku izborne kampanje.

Crna Gora
Agencija za sprječavanje korupcije

Broj: 30.03.
Podgorica, 30.03.

Broj:UPI-02-03-90/2-2023

Agencija za sprječavanje korupcije na osnovu člana 56 stav 3 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja („Sl.list CG“, br.3/2020 i 38/2020) odlučujući po prijavi broj UPI 02-03-90/2023 od 13.03.2023.godine, podnijetoj protiv Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić zbog kršenja člana 38 stav 5 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja, dana 27.03.2023.godine donijela je

ODLUKU

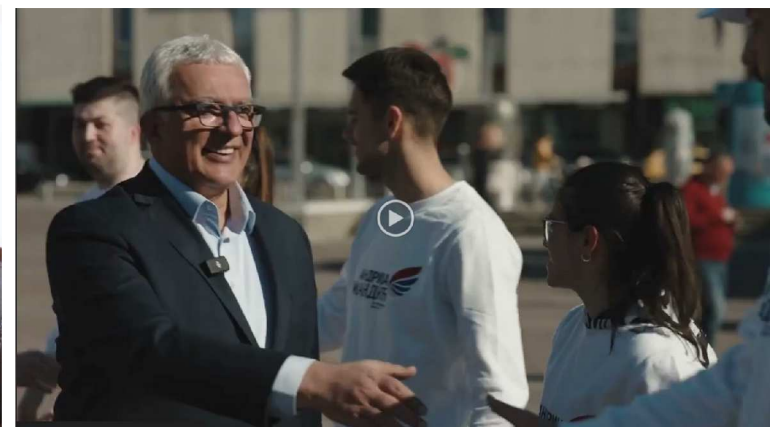
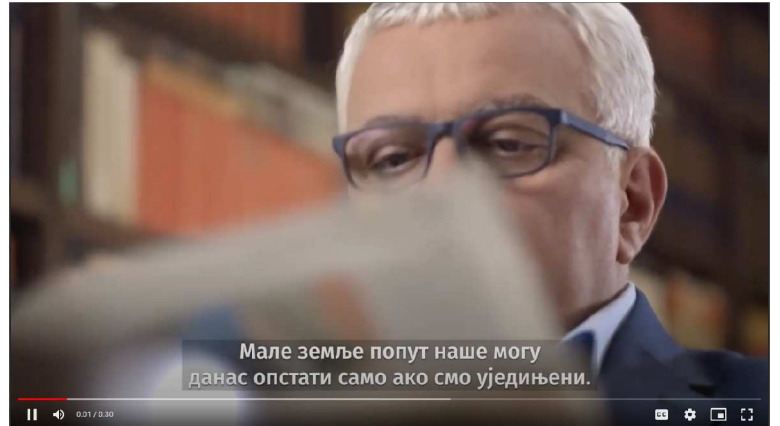
Ne pokreće se postupak protiv Elektroprivrede Crne Gore AD Nikšić, radi utvrđivanja povrede člana 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja jer Elektroprivreda Crne Gore AD Nikšić nije državni organ, organ lokalne samouprave, javna ustanova ili državni fond

O b r a z l o ž e n j e

Agenciji za sprječavanje korupcije je podnesena prijava, zavedena pod brojem UPI 02-03-90/2023 od 13.03.2023.godine, kojom je zatraženo da se pokrene postupak u skladu sa ovlaštenjima propisanim zakonom i da se utvrdi kršenje člana 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja. U prijavi se navodi da je tokom monitoringa izborne kampanje za šređsjedničke izbore zabilježeno da Elektroprivreda Crne Gore AD, kroz prezentovanje aktivnosti realizovanih u okviru projekta »Solari 3000+« vrši reklamiranje jednog od predsjedničkih izbora, što nesumnjivo ukazuje na kršenje člana 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Članom 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja propisano je da je zabranjeno plaćeno reklamiranje u Crnoj Gori državnih organa i organa lokalne samouprave, javnih ustanova i državnih fondova koje na bilo koji način može favorizovati političke subjekte ili njihove predstavnike u toku izborne kampanje.

Član 37 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja se ne može primjeniti na Elektroprivredu Crne Gore AD Nikšić jer nije državni organ, organ lokalne samouprave, javna ustanova, ni državni fond, već privredno društvo u većinskom vlasništvu države.

Izvodi iz video spotova kandidata Mandića emitovani na televizijama i društvenim mrežama

Studija slučaja: Skriveni troškovi reklamnog materijala

Mandić je imao karakterističan promotivni materijal, najmanje dva balona, čije troškove nije prijavio u izvještaju o finansiranju kampanje.

U dijelu izvještaja koji se odnosi na reklamni materijal ne pominju se baloni, a taksativno se navode konkretni proizvedeni materijali (npr. Zastave, majce, olovke, upaljači...).

Na jednom od balona bila je odštampana promotivna poruka Mandića, a drugi, korišćen na početku kampanje, na sebi ima logo Evropske unije.

Do zaključenja ovog izvještaja nismo uspjeli da u Crnoj Gori lociramo ni jednu kompaniju koja iznajmljuje ovakve balone, a na naš upit Agencija za civilno vazduhoplovstvo nas je informisala da u njenom registru ne postoji plovidben vazduhoplov i sljedstveno tome ne postoji ni mogućnost iznajmljivanja balona.

Troškovi za izradu reklamnih spotova i reklamni materijal

Ime i prezime / naziv pružaoca usluge	Vrsta materijala	Broj proizvoda, spotova, reklama	Datum	Cijena po jedinici (u €)	Plaćeno / nije plaćeno / djelimično plaćeno	Djelimično plaćeno iznos (u €)	Ukupni troškovi (u €)	Napomena
Firmoprom d.o.o.	ZASTAVE	195	06.03.2023	15,13	Plaćeno	0,00	2.949,38	
do Ras Press	NOTESI, ROLL UP, OLOVKE, UPALJAČI	1	04.03.2023	3.327,50	Plaćeno	0,00	3.327,50	
do Ras Press	OLOVKE, UPALJAČI, FASCIKLE, DUKSEVI	1	04.03.2023	3.096,63	Plaćeno	0,00	3.096,63	
do Ras Press	JAKNE, KAČKETI	1	04.03.2023	4.249,52	Plaćeno	0,00	4.249,52	
do Ras Press	UPALJAČI, OLOVKE	1	04.03.2023	3.974,85	Nije plaćeno	0,00	3.974,85	
do Ras Press	PROMO PULTOVI	25	04.03.2023	114,95	Nije plaćeno	0,00	2.873,75	
do Ras Press	DUKSEVI, FLAJERI, FASCIKLE, TORBE	1	04.03.2023	7.805,83	Nije plaćeno	0,00	7.805,83	
do Ras Press	DUKSEVI, OLOVKE, UPALJAČI, REKLAMNI BLOKOVI	1	06.03.2023	3.303,30	Nije plaćeno	0,00	3.303,30	
Ukupni troškovi za reklamne spotove i reklamni materijal							31.580,76	

Izvod iz izvještaja o finansiranju kampanje kandidata Andrije Mandića koji se odnosi na izradu reklamnih spotova i reklamni materijal

2.1.2.1. Najveći dobavljači po kandidatima

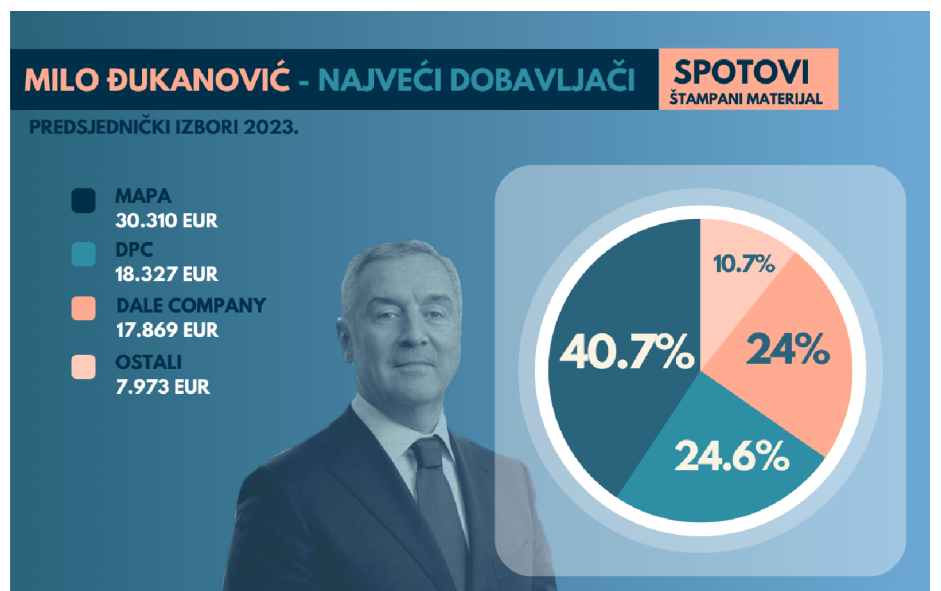
Najveći dobavljač za promotivne materijale i spotove je firma **Atomic DOO** koja je radila spotove za Milatovića vrijedne nepunih 37 hiljada eura. Ta kompanija se i inače bavi proizvodnjom video spotova i ne postoje informacije o vezama njenog osnivača sa nekom političkom partijom.

Na drugom mjestu je **M Promo**, kompanija koja je radila štampane materijale za Bečića, vrijedne preko 35 hiljada eura. Vlasnica te kompanije je Maja Pejović iz Danilovgrada i ne postoje informacije o njenim vezama sa političkim partijama.

Na trećem je **MAPA** koja je za Đukanovića radila spotove i štampane materijale čija prijavljena vrijednost je 30 hiljada eura. Vlasnici te kompanije su Radmila Vojvodić (60%), bivša rektorka Univerziteta Crne Gore, koja ima višestruke veze sa Đukanovićem i njegovom partijom, i Vuk Eraković (40%).

Kompanija Ras Press je izrađivala štampane materijale za Mandića vrijedne nepunih 30 hiljada eura. Ta firma je u vlasništvu Slavice i Milisava Vujkovića iz Nikšića za koje ne postoje informacije o vezama sa političkim partijama.

Rooster production je radila štampane materijale za Bečića vrijedne skoro 28 hiljada eura. Riječ je o kompaniji iz Beograda koja se bavi proizvodnjom video spotova. Print house je radila štampane materijale za Milatovića vrijedne oko 18 hiljada eura čiji vlasnici se takođe ne povezuju sa partijama.

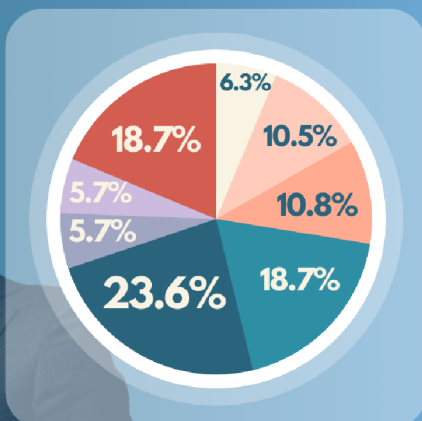
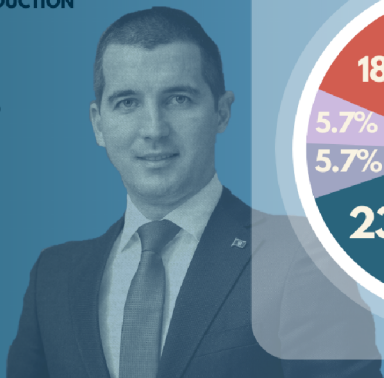

ALEKSA BEČIĆ - NAJVEĆI DOBAVLJAČI

SPOTOWI
ŠTAMPANI MATERIJAL

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023.

M PROMO	35.102 EUR
ROOSTER PRODUCTION	27.735 EUR
POGON	16.005 EUR
MOUSE STUDIO	15.609 EUR
CINE PLANET	9.317 EUR
MERKATOR INT	8.518 EUR
LUCKY PIGEON	8.500 EUR
OSTALI	27.780 EUR

DPC DOO i Dale Company su za po oko 18 hiljada eura radile štampane materijale za Đukanovića. Vlasnik kompanije DPC, Mirko Đurić ima i 50% u kompaniji Sato koja je još 2013. godine privatizovala sutomorski hotel „Nikšić“, kao dijela HTP „Onogošt“ u Nikšiću.

Dale Company je do 2017. godine bila registrovana na Aleksandra Damjanovića (Crnogorska kulturna mreža-CKM), a nakon toga prebačena na Milevu Damjanović.

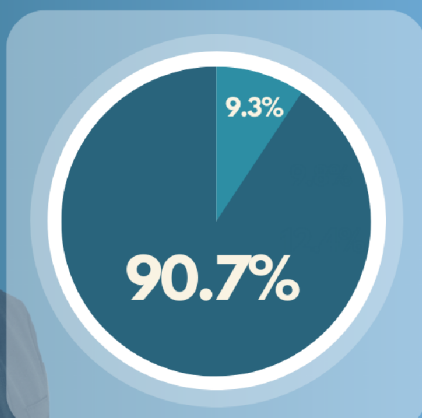
Najveći dobavljači Bečića za promotivne materijale i video produkciju su M Promo, Rooster production, Pogon i Mouse studio. Atomic i Print house su najveći dobavljači Milatovića, a MAPA, DPC i Dale Company Đukanovića. Ras Press je najveći dobavljač Mandića.

ANDRIJA MANDIĆ - NAJVEĆI DOBAVLJAČI

SPOTOWI
ŠTAMPANI MATERIJAL

PREDSJEDNIČKI IZBORI 2023.

RAS PRESS	28.631 EUR
OSTALI	2.949 EUR

2.1.3. Troškovi organizovanja skupova

Oko 60% svih prijavljenih troškova skupova ili skoro 90 hiljada eura se odnosi na kandidata Đukanovića, koji su uglavnom vezani za usluge firme BBA-Agregati. Vlasnik te firme je Igor Dragutinović, a kompanija je vlasnik poslovnog prostora koji rentira Televiziji E (Lipa Media). Ova TV se povezuje sa kompanijom Bemax, a jedan od članova odbora direktora je Nikola Martinović, poslovni partner Ane Đukanović u poslu oko privatizacije Telekom.

Đukanović je prijavio skoro 90 hiljada eura troškova skupova, a Mandić samo oko četiri hiljade, dvostruko manje i od kandidatkinje Vuksanović Stanković koja je prijavila skoro devet hiljada. Troškovi skupova koje je organizovao Milatović iznosili su nepunih 18 hiljada, a Bečić je prijavio 26 hiljada eura.

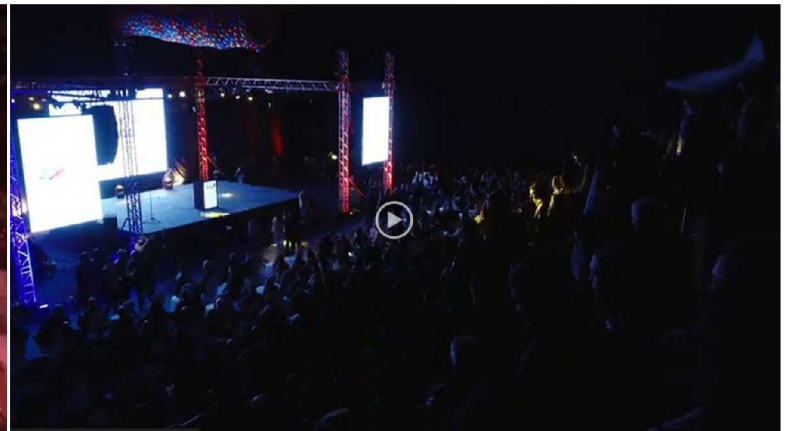
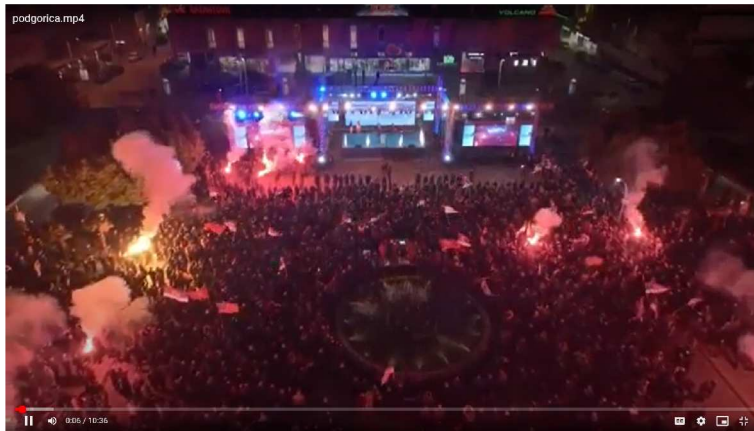

Mandićevi troškovi skupova se odnose samo na zakup prostora u sedam gradova [21], a nije prijavio ni centa troškova opreme.

Studija slučaja: Skriveni troškovi opreme skupova

Snimci Mandićevih skupova u Podgorici, Budvi i Nikšiću pokazuju da je imao tri ekrana za projekcije, binu i ozvučenje, dok je na skoro svim ostalim skupovima imao po jedan video bim. U njegovim zvaničnim izvještajima uopšte nema prijavljenih troškova opreme.

[21] Prijavljeni su troškovi zakupa prema sledećim dobavljačima JU Centar za kulturu Andrijevića, JU Centar za kulturu Plav, JU Centar za kulturu Berane, JU Kulturni centar "Nikola Đurković" (Kotor), JUK "Herceg fest", Opština Tivat, Sportski centar Nikšić.

Izvodi sa snimaka održanih skupova kandidata Mandića

2.1.4. Troškovi prevoza

Preko 60% ukupnih troškova prevoza prijavio je Aleksa Bečić ili oko 30 hiljada eura, dok su Đukanović i Milatović prijavili po nepunih sedam hiljada ili skoro pet puta manje iznose. Mandić je prijavio nepunih pet hiljada eura ili šest puta manje od Bečića, a Vuksanović Stanković 1,4 hiljade.

2.1.5. Troškovi aktivista

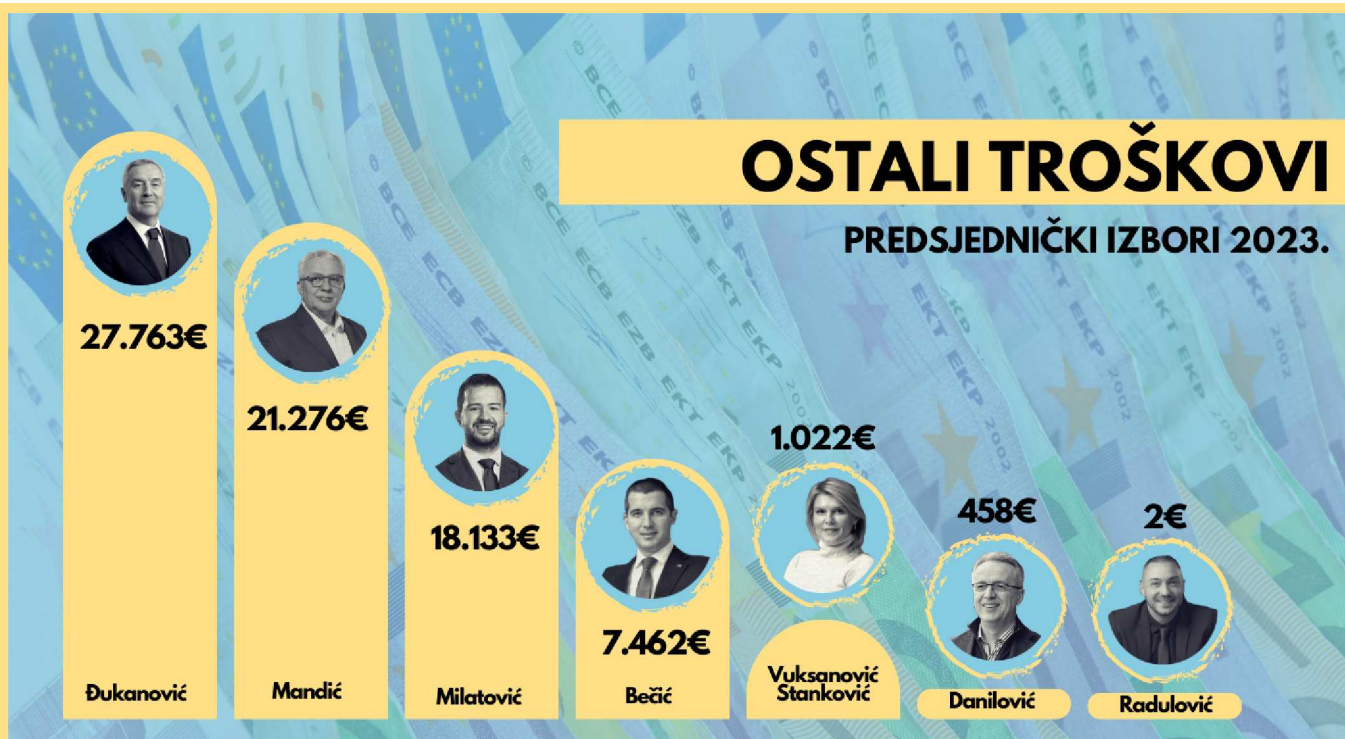
Najveći dio troškova aktivista prijavio je Mandić i to 65 hiljada eura, dok su Đukanović i Milatović prijavili samo po sedam hiljada. Bečić je prijavio oko 14,5 hiljada, a Danilović samo 150 eura.

2.1.6. Ostali troškovi

Preko 80% ostalih troškova se odnosi na hranu i piće, a zanimljivo je da ni jedan kandidat nije prijavio ni centa troškova telefona.

Đukanović je prijavio skoro 28 hiljada, Mandić oko 21, Milatović oko 18 hiljada, a Bečić nešto više od sedam.

Studija slučaja: Kopiranje biračkih spiskova

Zanimljivo je da su u svojim zvaničnim izvještajima kandidati Jakov Milatović i Milo Đukanović prijavili da su kopirali biračke spiskove, odnosno izborni materijal.

Birački spiskovi sadrže lične podatke i njihovo posjedovanje od strane neovlašćenih lica je kažnjivo Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti. Taj zakon predviđa kazne za pravna lica do čak 20 hiljada eura, ako vrše obradu ličnih podataka suprotno tom propisu.

Zanimljivo je da je upravo zbog tog zakona NVO-ima ograničen pristup biračkom spisku, što je u velikoj mjeri otežalo, pa čak i onemogućilo monitoring u toj oblasti.

Usluga kopiranja biračkih spiskova	Alfa inženjering	28.03.2023	Plaćeno	0,00	151,25	
Sendvič	Minico doo	18.04.2023	Plaćeno	0,00	1.750,00	
Baloni	SPAJZ DOO	07.03.2023	Plaćeno	0,00	50,00	
Usluga kopiranja biračkih spiskova	Alfa inženjering	10.04.2023	Plaćeno	0,00	151,25	

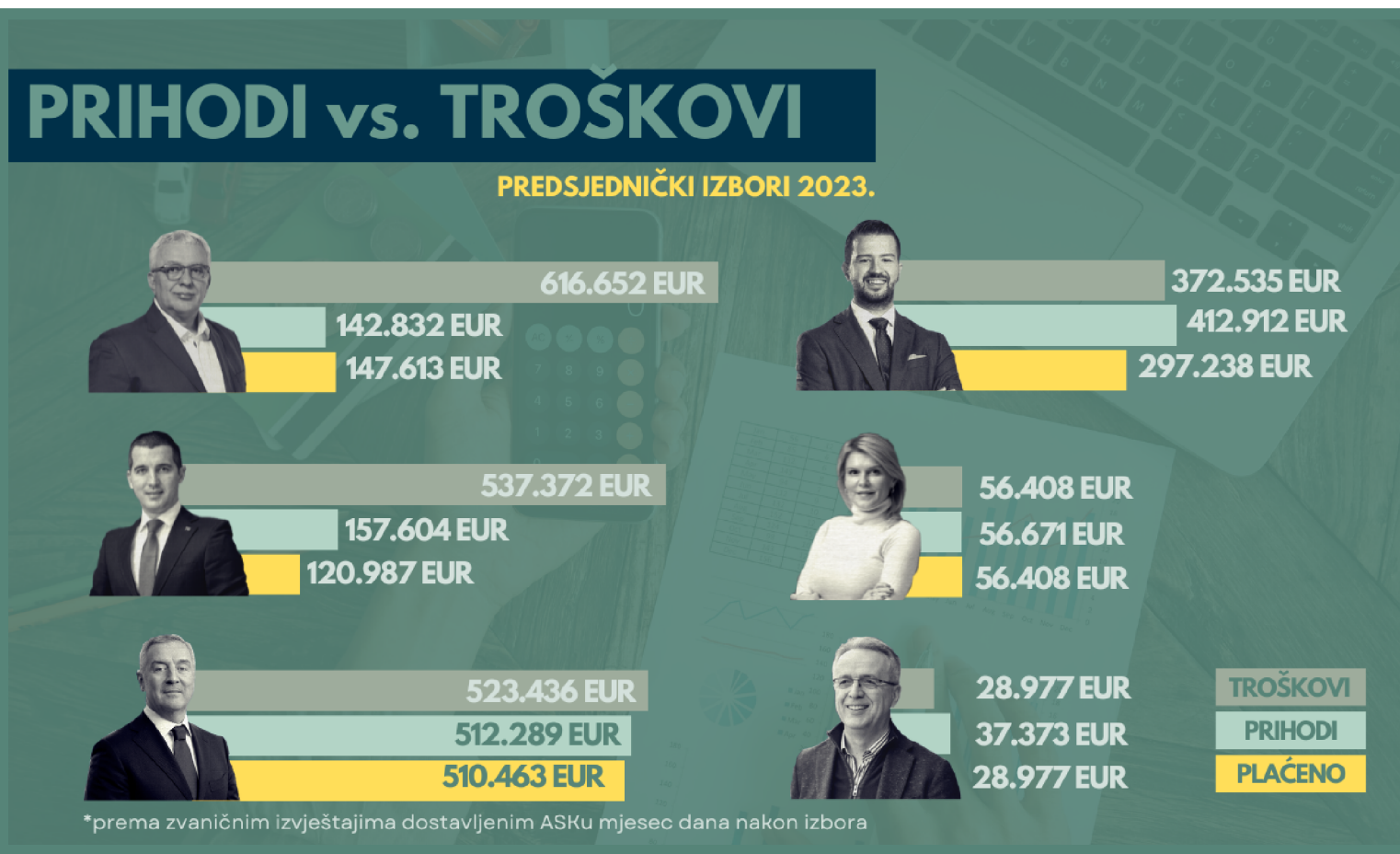
Izvod iz izvještaja Jakova Milatovića

fotokopiranje izbornog materijala	Izborna komisija Cetinje	23.03.2023	Plaćeno	0,00	300,00	
Kopiranje knjiga Biračkih spiskova opštine H.Novi	Madžarević Biro Konto i ortaci OD	24.03.2023	Plaćeno	0,00	338,80	

Izvod iz izvještaja Mila Đukanovića

3. DUGOVI

Prema zvaničnim izvještajima, mjesec dana nakon izbora, kandidati nisu platili oko milion eura troškova kampanja koje su prijavili. Najveći dug imaju Mandić, oko 470 hiljada eura, i Bečić, skoro 420 hiljada. Milatoviću je preostalo da plati oko 75 hiljada eura, a Đukanoviću oko 13 hiljada eura za zvanično prijavljene troškove kampanje. Vuksanović Stanković, Danilović i Radulović su izmirili sve prijavljene troškove prije podnošenja izvještaja.

U svrhu prikupljanja sredstava za finansiranje troškova izborne kampanje politički subjekt ima obavezu da otvori poseban žiro račun. [22] Zakonom je propisano da se sva plaćanja troškova izborne kampanje vrše isključivo sa izbornog računa, sve do njegovog zatvaranja. [23] Izborni račun mora biti zatvoren u roku od 90 dana od dana objavljivanja konačnih rezultata izbora. [24] Prije toga, politički subjekti imaju obavezu da nepotrošena sredstva sa izbornog računa prenesu na svoj redovni račun ali nakon izmirenja svih dugova. [25] Međutim, Agencija za sprječavanje korupcije, a i Državna revizorska institucija, smatraju da nisu nadležne da utvrde da li su partije platile dugovanja prema dobavljačima.

[22] Član 24 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

[23] Član 24 stav 3 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

[24] Član 25 stav 1 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

[25] Član 17 stav 6 Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Dosadašnja praksa je pokazala da političke partije ne plaćaju sve troškove izborne kampanje sa izbornog računa, već sa računa za redovno finansiranje. MANS-ovo istraživanje je ukazalo da pojedini politički subjekti nikada nisu platili neke značajne troškove izborne kampanje. [26] To suštinski znači da su od tih dobavljača dobili skrivene donacije za kampanju i to u konkretnim slučajevima, znatno veće od propisanog zakonskog limita. Zbog toga je ovako visok iznos dugova nakon ove izborne kampanje vrlo zabrinjavajući.

Kandidat Radulović je prijavio nepunih 500 eura troškova, a od države je dobio preko 25 hiljada za finansiranje kampanje. **Zakonom nije predviđeno da višak sredstava prikupljenih u kampanji bude vraćen državi.**

3.1. Dugovi dobavljačima

Andrija Mandić nije platio ni centa troškova za iznajmljivanje bilborda od kompanije „Đoković“, čiji vlasnik je član rukovodstva njegove partije. [27] On nije plaćao ni preko 60 hiljada eura duga za reklamiranje na TV Pink M, kao ni preko 55 hiljada eura za marketing na televiziji Vijesti i preko 35 hiljada eura za oglašavanje na portalu i u štampanom izdanju Vijesti. Mandić nije platio ni dug prema TV Prva od skoro 37 hiljada, kao ni 15 hiljada za TV A plus.

On nije izmirio dug ni prema Pošti Crne Gore od preko 47 hiljada eura, niti skoro šest hiljada državnoj kompaniji Plantaže. Mandić nije izmirio ni dugove prema kompanijama Ras Press, koja mu je radila štampane materijale, i CPC Media iz Kragujevca, preko koje se reklamirao na društvenim mrežama, a koji iznose po preko 17 hiljada eura.

Dobavljač	Ukupan iznos	Plaćeno	Preostali dug
DOO "Đoković"	164,118	-	164,118
Pink Media M	60,258	-	60,258
Televizija Vijesti	55,014	-	55,014
Pošta Crne Gore	47,573	-	47,573
AST DOO (PRVA TV)	36,858	-	36,858
DAILY PRESS - Vijesti	50,790	15,000	35,790
doo Ras Press	28,631	10,674	17,958
CPC MEDIA KRAGUJEVAC	17,375	-	17,375
A PLUS MEDIA GROUP	15,000	-	15,000
Takt Podgorica	6,655	-	6,655
Plantaže a.d.	11,579	5,876	5,704
HIGH MARKETING D.O.O.	7,596	3,596	4,000
NIP "Pljevaljske novine"	535	267	267
Opština Tivat	242	-	242

Tabela 1: Dugovi kandidata Andrije Mandića u trenutku podnošenja zvaničnog izvještaja

[26] MANS: Novac u politici, <https://mans.co.me/wp-content/uploads/2022/12/NOVAC-U-POLITICI.pdf>.

[27] Detaljnije informacije u poglavlju 2.1.1.4. Najveći dobavljači po kandidatima.

Bečić je ostao dužan mnogim dobavljačima, a najviše kompaniji „Đoković“, u vlasništvu funkcionera Nove, skoro 80 hiljada eura. Na drugom mjestu je firma High Marketing, reklamna agencija iz Budve, od koje su, pored ostalog, iznajmljivani bilbordi, a prema kojoj je ostao dug od preko 40 hiljada eura. Ta kompanija je ranije donirala koaliciju na čijem čelu je bila Bečićeva partija. [28]

Ni Bečić nije platio dug za reklamiranje na televiziji Pink M od preko 30 hiljada eura, kao ni preko 27 hiljada eura TV Vijesti, a oko 19 hiljada eura portalu i novini te medijske kuće. Preko 23 hiljade eura nije plaćeno kompaniji Nth iz Beograda. Kompaniji M Promo koja je radila promotivne materijale Bečić je ostao dužan oko 18 hiljada eura, a firmi Rooster production koja mu je radila video spotove preko 17 hiljada.

Bečić nije platio ni dug kompaniji Pogon za izradu štampanih materijala od oko 16 hiljada eura, dnevnicе posmatračima od preko 10 hiljada, a ni dugove većem broju drugih dobavljača koji su prikazani u tabeli 2.

Dobavljač	Ukupan iznos	Plaćeno	Preostali dug
DOO "Đoković"	78,823	-	78,823
High Marketing DOO	42,331	-	42,331
Pink Media M	31,420	-	31,420
Televizija Vijesti	27,585	-	27,585
Nth	23,268	-	23,268
DAILY PRESS - Vijesti	19,073	-	19,073
M Promo	35,103	16,952	18,151
Rooster production	27,735	10,000	17,735
Pogon	16,006	-	16,006
PG Sound	13,471	1,500	11,971
Jugopetrol	11,407	-	11,407
OPUNOMOĆENI PREDSTAVNICI	14,530	3,880	10,650
Merkator-International doo	8,518	-	8,518
DOO Delux	7,260	-	7,260
TPC Ražnatović	7,260	-	7,260
AST DOO (PRVA TV)	6,970	-	6,970
NOVA M	6,315	-	6,315
Petrol CG	5,774	-	5,774
CLICK PRINT	4,765	-	4,765
Water group	4,128	-	4,128
doo Bahus	3,848	-	3,848
Gradnja doo	3,775	-	3,775
Cross media agency doo	3,691	-	3,691
CDM DOO	3,632	-	3,632
Humci	3,497	-	3,497
Designbox	3,146	-	3,146
Neboelectronics doo (Radio S1)	2,790	-	2,790

[28] U kampanji za parlamentarne izbore 2020., za koaliciju "Mir je naša nacija" je registrovan nenovčani prilog (za usluge) od preduzeća High Marketing, u vrijednosti 2.541 euro. Preduzeće je registrovano u Podgorici, a vlasnik je Jovan Čulafić, pokazuju podaci Centralnog registra privrednih subjekata.

Dobavljač	Ukupan iznos	Plaćeno	Preostali dug
Božur d.o.o. Podgorica	2,675	-	2,675
Inrut	2,674	-	2,674
KOMO	2,614	-	2,614
Filan company	2,218	-	2,218
DOO MD COMPANY	1,674	-	1,674
doo Nimas	1,670	-	1,670
Division ltd	1,634	-	1,634
Oki Air Broadcasting	1,402	-	1,402
Javni radio difuzni servis RTV Herceg Novi	1,331	-	1,331
Čaušević company	1,280	-	1,280
JUK "Herceg fest"	1,210	-	1,210
Radio televizija Budva	1,150	-	1,150
Media international corporation DOO (DRS)	1,131	-	1,131
Hotel Hilton	3,550	2,500	1,050
Vakom	1,000	-	1,000
Vatromet Vukotić DOO	773	-	773
Mjesna zajednica Baosic	726	-	726
BOIN TUZI	581	-	581
Kafer DOO	580	-	580
Maruška	564	-	564
Turistički centar Durmitor	500	-	500
NU Informativni centar Pljevlja (PV portal)	500	-	500
Springs eye doo	500	-	500
Foto Bruno	484	-	484
Uglješa Vlahović	484	-	484
NIP "Pljevaljske novine"	467	-	467
CITY LED DOO	450	-	450
Turistička organizacija Pljevlja	400	-	400
Amfritita doo	364	-	364
LJE RTR doo	240	-	240
Trio pro	150	-	150
DOO Čistoća	119	-	119

Tabela 2: Dugovi kandidata Alekse Bečića u trenutku podnošenja zvaničnog izvještaja

I Milatović je ostao dužan Đokoviću za bilborde i to skoro 60 hiljada eura. On je ostao dužan Vijestima oko sedam hiljada i oko pet hiljada CDM-u za reklame, kao i manje iznose nekolicini drugih dobavljača.

Dobavljač	Ukupan iznos	Plaćeno	Preostali dug
DOO "Đoković"	59,556	-	59,556
DAILY PRESS – Vijesti	110,898	103,792	7,106
CDM DOO	10,891	5,445	5,445
Gradnja doo	1,089	-	1,089
Univerzitetski sportsko kulturni centar doo	1,000	-	1,000
JU Centar za kulturu Berane	300	-	300
JU Centar za kulturu Pljevlja	300	-	300
Digital Media Factory (Novski portal)	515	415	100
JU Centar za kulturu Andrijevica	100	-	100

Tabela 3: Dugovi kandidata Jakova Milatovića u trenutku podnošenja zvaničnog izvještaja

Đukanović nije platio sve troškove bilborda i duguovao je oko 19 hiljada Montenegro Metropolis Media.

Dobavljač	Ukupan iznos	Plaćeno	Preostali dug
Montenegro Metropolis Media	96,465	77,743	18,723

Tabela 4: Dugovi kandidata Mila Đukanovića u trenutku podnošenja zvaničnog izvještaja

www.mans.co.me

<https://www.youtube.com/user/nvomans>
<https://www.facebook.com/nvo.mans>
www.twitter.com/nvomans
www.instagram.com/nvo.mans